

Fővárosi Ítéltábla
16.Gf.40.572/2014/5.

A Fővárosi Ítéltábla a Dávid, Stanka, Szikla Ügyvédi Iroda (....., ügyintéző dr. Stanka Gergely ügyvéd) által képviselt ..... (.....) felperesnek a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda (....., ügyintéző Rónayné dr. Csordás Ilona ügyvéd) által képviselt Magyar Állam alperes elleni általános szerződési feltétel érvényességének megállapítása iránti perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 12. napján kelt 5.G.43.386/2014/7. számú ítéletével szemben a felperes fellebbezése folytán – nyilvános tárgyaláson – meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 250.000 (kettőszázötvenezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó általános szerződési feltételeket, egyedileg meg nem tárgyalt feltételeket alkalmazott az alábbiak szerint:

1. .... LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZING
ÁLTALÁNOS SZERZŐÉDSI FELTÉTELEK (Kivonat 1. sor)
2006. április 4. – 2006. július 19.

19. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

16.Gf.40.572/2014/5.

a) A Lízingbeadó jogosult a 13. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.

b) A Lízingbeadó – jelen pont a) alpontjában foglaltakon túlmenően – bármikor jogosult a hátralévő lízingdíjak megváltoztatására olyan hatósági gyakorlat vagy jogszabályváltozás esetén, melynek eredményeként a Lízingbeadónak többletköltségei származtak, továbbá

- a lízingbeadónál jelentkező finanszírozási költségek megváltozása esetén
- a tőke- és pénzügyi kamatlábak emelkedés
- a jegybanki alapkamat emelkedése
- a bankközi hitelkamatok emelkedése
- refinanszírozási feltételek megváltozása
- minden olyan adó- és/vagy illetékhátrány esetén, amelyet a Lízingszerződés szerinti jogügylet és/vagy a refinanszírozás kapcsán a jogszabályok esetleges változása miatt a Lízingbeadó elszenved.

A Lízingbeadó a módosított fizetési kötelezettségről írásban tájékoztatja a Lízingbevevőt.

Ezzel szövegében azonos kikötéseket tartalmaznak a Kivonat 2., 3., 4., 5., 6., 8., 19. és 20. soraiban feltüntetett általános szerződési feltételek, továbbá a kivonatban 21. és 22. sorszámú jelölt, 2007. július 11-én és július 19-én egyedileg megtárgyalt lakás ingatlan pénzügyi lízingszerződésben található egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek.

7. .... LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZING ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK (Kivonat 7. sor)

2008. április 14. – 2009. március 19.

16.Gf.40.572/2014/5.

14. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A lízingbeadó jogosult a 15. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjakat. Amennyiben a lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjak összegét.

b) a Lízingbeadó – a jelen pont a) alpontjában foglaltakon túlmenően – bármikor jogosult a hátralévő lízingdíjak megváltoztatására olyan hatósági gyakorlat vagy jogszabályváltozás esetén, melynek eredményeként a Lízingbeadónak többletköltségei származtak, továbbá

– a Lízingbeadónál jelentkező finanszírozási költségek megváltozása esetén

– a tőke- és pénzügyi kamatlábak emelkedés

– a jegybanki alapkamat emelkedése

– a bankközi hitelkamatok emelkedése

– refinanszírozási feltételek megváltozása

– minden olyan adó- és/vagy illetékhátrány esetén, amelyet a Lízingszerződés szerinti jogügylet és/vagy a refinanszírozás kapcsán a jogszabályok esetleges változása, a jogszabályok eltérő értelmezése, valamint az Adó és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal által elvégzett vételár felülbírálata miatt a Lízingbeadó elszenved.

c) Fix havidíjas konstrukció esetén a számlázás devizanemében kifejezett havi lízingdíj összege – a mindenkori utolsó havi lízingdíj kivételével – a futamidő alatt változatlan (kivéve, ha az előző havi számla után elszámolt kamat és tőke korrekciós tételek összege meghaladja a fix havi lízingdíj összegét), függetlenül a Lízingszerződés devizanemétől. Erre való tekintettel a Lízingbeadó jogosult a fizetési kötelezettségek jelen pont a), b) alpontjai, illetve a jelen ÁSZF 12. pontja szerinti módosításának hatását a mindenkori utolsó havi lízingdíjban, illetve a futamidő hosszában érvényesíteni a havi lízingdíj összegének változatlansága mellett a következő módon. Amennyiben a jelen pontban foglaltak alapján meghatározott fizetési kötelezettség nő/csökken, a lízingszerződés futamideje is nő/csökken a Lízingszerződés 2. pontjában

16.Gf.40.572/2014/5.

meghatározott maximum futamidőig.

A futamidő módosulásról a lízingbeadó a Lízingbevevőt kérelemre – a Hirdetményben meghatározott díj ellenében – bármikor, egyébként pedig évente legalább egy alkalommal írásban tájékoztatja.

Abban az esetben, amennyiben a Lízingszerződés futamideje – a Lízingbeadó kalkulációja szerint – adott hónapban eléri, vagy meghaladja a Lízingszerződés 2. pontjában meghatározott maximum futamidő hosszabbítást, a fix díjak emelésére kerül sor olyan mértékben, hogy az eredeti futamidő alatt – futamidő hosszabbítás nélkül – lezárhatóvá váljon a Lízingszerződés. A fix díjak emelésével és a futamidő eredeti időre történő visszaállítással újra indul a futamidő hosszabbítás lehetősége.

A Lízingbeadó az utolsó előtti havi lízingdíj összegét el nem érő fizetési kötelezettségek módosulását is nyilvántartja, és amennyiben a Lízingszerződés a jelen ÁSZF IX. pontjában foglaltak alapján megszűnik, a futamidő utolsó havi lízingdíja a Lízingbeadó nyilvántartásában szereplő összeggel egyezik meg, függetlenül a korábbi fix havi lízingdíjak összegétől.

Rendkívüli árfolyamesemény, a kamatváltozás, illetve az ÁSZF jelen pontjának b) alpontjában foglaltak bekövetkezése esetén a Lízingbeadó jogosult a még meg nem fizetett havi lízingdíjakat egyoldalúan megváltoztatni és a Lízingszerződés futamidejének lejártát megelőzően a Lízingbevevővel megfizettetni.

Ezzel szövegében azonos kikötést tartalmaznak a Kivonat 9. és 10. pontjai.

17. .... /..... /..... LAKÁS INGATLAN ZÁRT VÉGŰ ÉS NYÍLT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZING ÁLTALÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEK (Kivonat 17. sor)

2010. szeptember 6-tól

14. A Fizetési Ütemezésben a Lízingszerződés devizanemében meghatározott lízingdíjak a jelen pontban írtak szerint változhatnak:

a) A Lízingbeadó jogosult a 15. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében módosítani a hátralevő lízingdíjak összegét. A Lízingbeadó a Lízingszerződésben meghatározott időközönként („felülvizsgálati periódus”) vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét. Amennyiben a felülvizsgálatkori érték a Lízingszerződés hatálybalépésének napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralevő lízingdíjakat. Amennyiben a Lízingbeadó a Lízingszerződés hatálybalépését követő bármelyik felülvizsgálati időpontban már érvényesítette a jelen pont szerinti kamatmódosítási jogát, úgy az azt

16.Gf.40.572/2014/5.

követő felülvizsgálatok alkalmával a következőképpen jár el: ha az aktuális felülvizsgálatkori érték a legutolsó tényleges kamatmódosítás napjára jegyzett értéktől a Lízingszerződésben rögzített küszöbértéket meghaladó mértékben eltér, akkor a Lízingbeadó a tényleges, teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralevő lízingdíjak összegét.

Nem minősül a Lízingbevevő számára kedvezőtlen módosításnak, az, ha referencia-kamatlábhoz kötött kamat esetén a kamat mértéke a referenciakamat változása következtében módosul.

Referencia-kamatláb: bármilyen alkalmazandó kamat számításának alapjául szolgáló, a nyilvánosság számára hozzáférhető mindenkori kamatláb, amelynek mértékére a Lízingbeadónak nincs ráhatása.

b) Fogyasztónak minősülő Lízingbevevő esetén:

A Lízingbeadó a Lízingbevevő által fizetendő kamatot az alábbi feltételek, illetve körülmények bekövetkezése esetén jogosult egyoldalúan a Lízingbevevő számára kedvezőtlenül módosítani:

1) A jogi, szabályozói környezet megváltozása

a) a Lízingbeadó – pénzügyi lízingszerződés szerinti jogviszonyokat szorosan és közvetlenül érintő – tevékenységére, működési feltételeire vonatkozó vagy ahhoz kapcsolódó jogszabályváltozás, jegybanki rendelkezés vagy a Lízingbeadóra kötelező egyéb szabályozók megváltozása;

b) a Lízingbeadó – pénzügyi lízingszerződés szerinti jogviszonyokat szorosan és közvetlenül érintő – tevékenységéhez kapcsolható közteher (pl. adó-) változása, a kötelező tartalékolási szabályok változása;

c) kötelező betétbiztosítás összegének, vagy díjának változása.

2) A pénzpiaci feltételek, a makrogazdasági környezet módosulása

A Lízingbeadó forrásköltségeinek változása/pénzpiaci forrásszerzési lehetőségek változása, így különösen, de nem kizárólagosan:

- Magyarország hitelbesorolásának változása,
- az országgockázati felár változása (credit default swap),
- jegybanki alapkamat, a jegybanki repo- és betéti kamatlábak változása,
- a bankközi pénzpiaci kamatlábak/hitelkamatok változása,
- a Magyar Állam vagy a Lízingbeadó által kibocsátott kötvény és SWAP hozamgörbék egymáshoz képest történő elmozdulása,
- refinanszírozást biztosító, nyilvánosan kibocsátott értékpapír hozamának, illetve kibocsátója elismert külső hitelminősítő szervezet általi kockázati besorolásának változása vagy az ilyen besoroláshoz kapcsolódó költségek megváltozása,
- a Lízingbeadó lekötött ügyfélbetétei kamatának változása.

3) A Lízingbevevő kockázati megítélésének megváltozása

A Lízingbevevő kockázati megítélésének változása alapján, amennyiben a Lízingbeadó

16.Gf.40.572/2014/5.

a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelő eszközminősítési szabályzata, vagy belső adósminősítési szabályzata szerint – különös tekintettel a Lízingbevevő pénzügyi helyzetében és fizetőképességi stabilitásában bekövetkező változásokra –,

- a) a Lízingbevevő, illetve a lízingügylet más kockázati kategóriába történő átsorolása indokolt,
- b) azonos kockázati kategóriába tartozó lízingügyletek, illetve ügyfelek kockázata változott, vagy
- c) a nyújtott lízingszolgáltatás fedezetül szolgáló fedezet értéke a Lízingszerződés hatálybalépésének időpontjához képest legalább 10 %-kal csökkent.

A Lízingbeadó a kockázati megítélés megváltozása alapján nem érvényesít kamatemelést azon ügyfeleknél, akik szerződési kötelezettségeiket folyamatosan teljesítették, a Lízingszerződés futamideje alatt nem estek fizetési késedelembe.

A Lízingbeadó vállalja, hogy a 2. és 3. pont mellett vis maior események – hirtelen bekövetkező nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok – bekövetkezése esetén átmenetileg, a zavarok fennállásáig módosít egyoldalúan kamatot. A Lízingbeadó vállalja továbbá, hogy ilyen intézkedés alkalmazását – a PSZÁF egyidejű tájékoztatása mellett – nyilvánosságra hozza.

A Lízingbeadó a kamat módosítás során betartja az Árazási Elveket. A módosítás a hatálybalépéstől vonatkozik a hatályban lévő szerződésekre is.

c) Fix havidíjas konstrukció esetén a számlázás devizanemében kifejezett havi lízingdíj összege – a mindenkori utolsó havi lízingdíj kivételével – a futamidő alatt változatlan (kivéve, ha az előző havi számla után elszámolt kamat és tőke korrekciós tételek összege meghaladja a fix havi lízingdíj összegét), függetlenül a Lízingszerződés devizanemétől. Erre való tekintettel a Lízingbeadó jogosult a fizetési kötelezettségek jelen pont a), b) alpontjai, illetve a jelen ÁSZF 12. pontja szerinti módosításának hatását a mindenkori utolsó havi lízingdíjban, illetve a futamidő hosszában érvényesíteni a havi lízingdíj összegének változatlansága mellett a következő módon.

Amennyiben a jelen pontban foglaltak alapján meghatározott fizetési kötelezettség nő/csökken, a Lízingszerződés futamideje is nő/csökken a Lízingszerződés 2. pontjában meghatározott maximum futamidőig.

A futamidő módosulásáról a Lízingbeadó a Lízingbevevőt kérelemre – a Hirdetményben meghatározott díj ellenében – bármikor, egyébként pedig évente legalább egy alkalommal írásban tájékoztatja.

Abban az esetben, amennyiben a Lízingszerződés futamideje – a Lízingbeadó kalkulációja szerint – adott hónapban eléri, vagy meghaladja a Lízingszerződés 2. pontjában meghatározott maximum futamidő hosszabbítást, a fix díjak emelésére kerül sor oly mértékben, hogy az eredeti futamidő alatt – futamidő hosszabbítás nélkül –

16.Gf.40.572/2014/5.

lezárhatóvá váljon a Lízingszerződés. A fix díjak emelésével és a futamidő eredeti időre történő visszaállításával újra indult a futamidő hosszabbítás lehetősége.

A Lízingbeadó az utolsó előtti havi lízingdíj összegét el nem érő fizetési kötelezettségek módosulását is nyilvántartja, és amennyiben a Lízingszerződés a jelen ÁSZF IX. pontjában foglaltak alapján megszűnik, a futamidő utolsó havi lízingdíja a Lízingbeadó nyilvántartásában szereplő összeggel egyezik meg, függetlenül a korábbi fix havi lízingdíjak összegétől.” (...) „Fix havidíjas konstrukció lízingdíj tőke és kamatbontása:

Fix havidíjas konstrukció első esedékessége esetén a fix lízingdíj elosztásra kerül a számlázás napján érvényes ..... által közzétett HUF/EUR deviza eladási árfolyammal, az így kapott devizaösszeg oszlik tőkére és normál kamatszámítással meghatározott kamatra.

További esedékességek esetén a fix lízingdíj és az előző havi számla alapján megállapított tőke és kamatkorrektció különbsége elosztásra kerül a számlázás napján érvényes ..... által közzétett HUF/EUR deviza eladási árfolyammal, az így kapott devizaösszeg tőkére és normál kamatszámítással meghatározott kamatra oszlik.

4) Amennyiben a Lízingbeadó a Lízingszerződés teljesítését megelőzően arról értesíti a Lízingbevevőt, hogy valamely, a Lízingszerződésben meghatározott devizanemben a Lízingbeadó részéről történő teljesítés nem lehetséges, mert az adott devizanem nem elérhető, vagy csak aránytalan költséggel érhető el, a Lízingbeadó jogosult a Lízingbevevőnek más devizanemben (elsősorban forintban) történő finanszírozást felajánlani. Amennyiben Lízingbevevő él a felajánlott lehetőséggel, úgy a teljesítésre a módosítás megfelelő dokumentálása után kerülhet sor. Amennyiben a Lízingbevevő az alternatív teljesítést nem fogadja el, a Lízingbeadó a teljesítés elmaradásáért nem tartozik felelősséggel.

11. .... LAKÁS ÉS NEM LAKÁS CÉLJÁRA SZOLGÁLÓ INGATLAN ZÁRT VÉGŰ ÉS NYÍLT VÉGŰ PÉNZÜGYI LÍZING ÁTLÁNOS SZERZŐDÉSI FELTÉTELEKET TARTALMAZÓ ÜZLETSZABÁLYZATA (Kivonat 11. sor)

2011. január 1. – 2011. október 12.

44. A lízingdíjak ügyleti kamat részének egyoldalú módosítása Fogyasztónak minősülő Lízingbevevő esetén

I. A Lízingbeadó a nem lakáscélú Lízingszerződés esetén a Lízingbevevő által fizetendő lízingdíjak ügyleti kamatrészét az alábbi feltételek, illetve körülmények bekövetkezése esetén jogosult egyoldalúan a Lízingbevevő számára kedvezőtlenül módosítani:

1) A jogi, szabályozói környezet megváltozása

a) a Lízingbeadó – a Lízingszerződés szerinti jogviszonyokat szorosan és

16.Gf.40.572/2014/5.

- közvetlenül érintő – tevékenységére, működési feltételei vonatkozó vagy ahhoz kapcsolódó jogszabályváltozás, jegybanki rendelkezés vagy a Lízingbeadóra kötelező egyéb szabályozók megváltozása;
- b) a Lízingbeadó – a Lízingszerződés szerinti jogviszonyokat szorosan és közvetlenül érintő tevékenységéhez kapcsolható közteher (pl. adó) változása, a kötelező tartalékolási szabályok változása;
- c) kötelező betétbiztosítás összegének, vagy díjának változása.

2) A pénzügyi feltételek, a makrogazdasági környezet módosulása
A Lízingbeadó forrásköltségeinek változása/pénzügyi forrásszerzési lehetőségek változása, így különösen, de nem kizárólagosan:

- a) Magyarország hitelbesorolásának változása,
- b) az országgockázati felár változása (credit default swap),
- c) jegybanki alapkamat, a jegybanki repo- és betéti kamatlábak változása,
- d) a bankközi pénzügyi kamatlábak/hitelkamatok változása,
- e) a Magyar Állam vagy a Lízingbeadó által kibocsátott kötvény és SWAP hozamgörbék egymáshoz képest történő elmozdulása,
- f) refinanszírozást biztosító, nyilvánosan kibocsátott értékpapír hozamának, illetve kibocsátója elismert külső hitelminősítő szervezet általi kockázati besorolásának változása vagy az ilyen besoroláshoz kapcsolódó költségek megváltozása,
- g) a Lízingbeadó lekötött ügyfélbetétei kamatának változása.

3) A Lízingbevevő kockázati megítélésének megváltozása

A Lízingbevevő kockázati megítélésének változása alapján, amennyiben a Lízingbeadó a vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelő eszközminősítési szabályzata, vagy belső adóminősítési szabályzata szerint – különös tekintettel a Lízingbevevő pénzügyi helyzetében és fizetőképességi stabilitásában bekövetkező változásokra –,

- a) a Lízingbevevő, illetve a lízingügylet más kockázati kategóriába történő átsorolása indokolt,
- b) azonos kockázati kategóriába tartozó lízingügyletek, illetve ügyfelek kockázata változott, vagy
- c) a nyújtott lízingszolgáltatás fedezetül szolgáló fedezet értéke a Lízingszerződés hatálybalépésének időpontjához képest legalább 10 %-kal csökkent.

A Lízingbeadó a kockázati megítélés megváltozása alapján nem érvényesít kamatemelést azon ügyfeleknél, akik szerződési kötelezettségeiket folyamatosan teljesítették, a Lízingszerződés futamideje alatt nem estek fizetési késedelembe.

A Lízingbeadó vállalja, hogy a 2. és 3. pont mellett vis maior események – hirtelen bekövetkező nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok – bekövetkezése esetén átmenetileg, a zavarok fennállásáig módosít egyoldalúan kamatot. A Lízingbeadó vállalja továbbá, hogy ilyen intézkedés alkalmazását – a PSZÁF egyidejű tájékoztatása mellett –

16.Gf.40.572/2014/5.

nyilvánosságra hozza.

A Lízingbeadó a kamat módosítása során betartja az Árazási Elveket. A módosítás a hatálybalépéstől vonatkozik a hatályban lévő szerződésekre is.

II. A Lízingbeadó a lakáscélú Lízingszerződés esetén a Lízingbevevő által fizetendő lízingdíjak ügyleti kamatrészét jogosult egyoldalúan a Lízingbevevő számára kedvezőtlenül módosítani a Hpt. 210/A. §-ában hivatkozott 275/2010.(XII.15.) számú Kormányrendeletben meghatározott esetekben, feltételekkel és módon, amennyiben azt

- a. a Lízingbeadó forrásköltségeinek, forrásszerzési lehetőségeinek kedvezőtlen változása,
  - b. a hitelkockázat változása,
  - c. a Lízingbeadó adott tevékenységének költségeit növelő pénzügyi lízingszerződés szerinti jogviszonyokat szorosan és közvetlenül érintő jogszabályváltozás indokolja.
1. A forrásköltségek, forrásszerzési lehetőségek kedvezőtlen változása az alábbi események közül legalább egynek a bekövetkezését jelenti:
- a) jegybanki alapkamat emelkedése,
  - b) bankközi pénzügyi kamatlábak emelkedése,
  - c) a hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának emelkedése,
  - d) a refinanszírozást biztosító, nyilvánosan kibocsátott értékpapír kamatának emelkedése,
  - e) a pénzügyi intézmény hitelezési vagy lízingtevékenységének refinanszírozású szolgáló hitel-, kölcsönszerződések költségeinek bizonyítható növekedése.

A kamat mértékének százalékban kifejezett növekedése nem haladhatja meg a fentiekben meghatározott feltételek változásának együttes hatása alapján meghatározott értéket, figyelembe véve a hitelező forrásszerkezetét és annak változását.

2. A kamat ügyfél számára kedvezőtlen módosítására a hitelkockázat változásai esetén is sor kerülhet:

- a) a Lízingbeadó eszközminősítési és belső adósminősítési szabályzata alapján az adott ügyfél, illetve a hitelügylet magasabb kockázati kategóriába történő átsorolása esetén, ha az átsorolásra a kölcsön összegében vagy a fedezetéül szolgáló ingatlan értékében bekövetkezett legalább 10 %-os változás miatt került sor, feltéve, hogy ez a változás a kölcsön visszafizetését jelentős mértékben veszélyezteti, vagy
- b) a Lízingbeadó eszközminősítési vagy belső adósminősítési szabályzata alapján azonos kockázati kategóriába tartozó hitelügyletek, illetve ügyfelek kockázatának növekedése esetén, ha a kockázat növekedése az adott kockázati kategóriában az értékvesztés, és ezáltal az alkalmazott kockázati felár mértékének emelését teszi indokolttá.

A jelen ÁSZF 44. pont II/2.a) pontjában foglaltak alapján a pénzügyi intézmény nem módosíthatja a devizában nyújtott és forintban törlesztett hitel kamatának mértékét az

16.Gf.40.572/2014/5.

ügyfél számára kedvezőtlenül, ha a kölcsön forintban meghatározott összege az árfolyamváltozás miatt emelkedik.

A jelen ÁSZF 44. pont II/2.b) pontja alapján a pénzügyi intézmény nem módosíthatja a kamat mértékét az ügyfél számára kedvezőtlenül, ha a fogyasztó nem esett 30 napon túli késedelembe.

III. A kedvezőtlen módosítást a Lízingbeadó a módosítás hatálybalépését megelőzően legalább 60 nappal hirdetményben teszi közzé és legkésőbb a módosítás hatálybalépését legalább 60 nappal megelőzően postára adott levélben értesíti a Lízingbevevőt. A kedvezőtlen módosítás esetén a Lízingbevevő a módosítás hatálybalépése előtt jogosult a Lízingszerződés díjmentes felmondására, azzal, hogy a felmondással egyidejűleg valamennyi fizetési kötelezettsége egy összegben esedékessé válik.

Ezen kikötés szövegével azonos szövegűek a kikötések a Kivonat 12., 13., 14., 15., 16. és 18. soraiban.

A felperes 2014. augusztus 22-én előterjesztett keresetében annak megállapítását kérte, hogy az F/3. szám alatt csatolt kivonatban feltüntetett időpontokban hatályos egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó 1-22. sorszámmal megjelölt szerződéses kikötések tisztességesek, és ezért érvényesek. Kérte továbbá az alperes perköltségben marasztalását. Bemutatta az egyoldalú szerződésmódosítás szabályozásának speciális pénzügyi tárgyú törvényekben történt változásait, a tisztességtelenség jogszabályi kereteinek 2004-2014. közötti változását, s ismertette a bírói gyakorlat alakulását a tisztességtelenség körében.

Előadást tett a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban Törvény) hatályának nem egyértelmű voltára, így arra is, hogy a Törvény nem tartalmaz azon szerződési feltételek tekintetében sem rendelkezést, amely esetekben az ügyleti kamatot és az ügyleti kamat változását a szerződő felek referenciakamathoz kötötték. Az állandó bírói gyakorlatra tekintettel a referenciakamat változáson alapuló egyoldalú szerződésmódosítást tartalmazó szerződéses rendelkezésekre vélekedése szerint a Törvény hatálya nem terjed ki, így a felállított törvényi vélelemre sem, annak vizsgálatára nincs lehetőség.

Részletesen kifejtett indokai alapján állította, hogy a teljes Törvény, és külön az 1. § (1), (6)-(7) bekezdése, 4-21. §, a teljes 6. alcím, valamint a 2/2014. PJE 2. pontja az Alaptörvénybe ütközik, mivel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, C) cikk, E) cikk, M) cikk, Q) cikk, VI. cikk (1) bekezdés, XII. cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés és a 26. cikk (1) bekezdése sérelmet

16.Gf.40.572/2014/5.

szenvet. A Pp. 155/B. § (2) bekezdése alapján a per tárgyalásának felfüggesztése mellett a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján kérte az Alkotmánybíróságnál a Törvény nevesített szakaszai (és alkalmazása, és ez esetbeni támadása esetén a 2/2014. PJE határozat 2. pontja) Alaptörvényellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását, és emiatt a Törvény (és a 2/2014. PJE 2. pontja) hatálybalépésének időpontjára visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését, valamint a jelen peres eljárásban történő alkalmazásának kizárását.

Hivatkozott továbbá arra is, hogy az Alaptörvényben biztosított alapvető jogok az Európai Unió Alapjogi Chartája által is védett alapjogok (Charta 47. cikk, 16. cikk, 17. cikk), megsértésük egyben az Alapjogi Charta sérelmét is okozza.

Kérte továbbá elsődlegesen a Törvény Emberi Jogok Európai Egyezményének (Egyezmény) sérelmét megvalósító egyes rendelkezései 1. § (1) bekezdés első mondata, 4. § (1)-(2) bekezdése; 6. §-a; 7. § (5), (7) bekezdés b), h) és g) pontja; 8. § (1) bekezdés a) pontja; (2) bekezdés (4) és (6) bekezdése; 9. § (3) bekezdése; 10. § (3)-(4) bekezdése; 11. § (1) bekezdése; 13. § (1), (3), (4) és (7) bekezdése; 15. § (1) és (4) bekezdése alkalmazásának, másodlagosan a Pp. 155/B. § (2) bekezdése alapján jelen per tárgyalásának felfüggesztése mellett a Pp. 155/B. § (1) bekezdése, valamint az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnál a Törvény nevesített rendelkezéseinek, valamint alkalmazása esetén a 2/2014. PJE határozat 2. pontjának az Egyezménybe, mint nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását, erre tekintettel a Törvény és a 2/2014. PJE határozat nevesített rendelkezéseinek megsemmisítését, valamint a jelen peres eljárásban történő alkalmazásuk kizárását. E körben arra hivatkozott, e rendelkezések sértik az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett Európai Emberi Jogi Egyezmény (továbbiakban Egyezmény) 6. cikkét, valamint az Egyezmény 1. Kiegészítő Jegyzőkönyve 1. cikkét.

Kitért arra is, a jelen eljárásban is kötelezően alkalmazandó EU-jog szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelv (Irányelv) 1. cikk (2) bekezdése értelmében a kötelező jogi szabályozás tárgyát képező általános szerződéses feltételek kívül esnek a tisztességtelenség vizsgálatán, mert ezekben az esetekben a jogalkotó már elvégezte a felek jogai és kötelezettségei közötti egyensúly megteremtését, amikor az adott szerződéses feltételre megalkotta a kötelezően alkalmazandó jogszabályt. Az EU-jog rendelkezései a magyar jogdogmatika körében helyesen úgy érvényesülnek, hogy a kötelező jogszabályi rendelkezés esetében megdönthetetlen vélelem szól amellett, hogy a jogszabályi rendelkezésen alapuló általános szerződéses feltétel tisztességes. Az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésének szabálya nem csak a tisztességtelenségi vizsgálat tárgyi hatálya körében rendelkezik jelentőséggel, hanem a transzparencia teszt elvégzésekor, abban az értelemben, hogy ha maga a jogalkotó sem írta elő feltételként a lehetséges jövőbeni kamatváltoztatás összegszerűsítését előre a szerződésben, akkor ez a transzparencia követelménye alapján sem várható el. Az önmagában nem ütközik

16.Gf.40.572/2014/5.

az EU-jogba, ha valamely tagállam a minimál harmonizációt előírányzó Irányelvnél szigorúbb szabályozást kíván megvalósítani, de ezt oly módon kell megtennie, hogy eközben ne sértsen valamely más általános EU-jogi rendelkezést.

Magyarországon az egyoldalú kamatemelésre vonatkozó szerződéses feltételek kötelezően alkalmazandó jogszabályon alapultak, és az is tény, hogy az általa alkalmazott általános szerződési feltételek mindenkor megmaradtak a „Barclays ítéletben” (C-280/13. számú ügy) megfogalmazott körön belül, azaz sosem terjeszkedtek túl az általános jogszabályi kereten, hanem automatikusan leköverték a mindenkori jogszabályi feltételeket. A Törvény viszont a Hpt. (210. § és 213. §) szabályai által determinált szerződéses feltételekre az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésébe ütköző módon, illetve azzal nyílt ellentmondásban egy quasi „ellen-vélelmet” állít fel azzal, hogy kimondja, minden egyoldalú kamatemelésre lehetőséget biztosító általános szerződési feltétel tisztességtelennek minősül.

Utalt arra is, Magyarország elmulasztotta az uniós jogszabályok (Európai Unióról szóló Szerződés 127. cikk (4) bekezdése, 282. cikk (5) bekezdése) által előírt konzultációt, amikor a jogalkotó anélkül fogadta el a Törvényt, hogy annak végleges tervezetét megküldte volna az Európai Központi Banknak (EKB), illetve annak véglegesítése előtt az EKB kifejthette volna azzal kapcsolatban a véleményét. Az irányadó uniós joggyakorlat értelmében ugyanis a tagállami értesítési kötelezettség megsértésével elfogadott nemzeti jogszabály nem kényszeríthető ki.

A Törvény alkalmazása esetére előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozta az Európai Unióról szóló Szerződés 127. cikkének (4) bekezdése, az Irányelv 8a. cikke, az Irányelv 8. cikke, 4. cikke, 5. cikke és mellékletének 2. pont b) alpontja értelmezésére nézve. Hivatkozott arra is, a perbeli hosszú távú kölcsönszerződéseknek szükségszerű eleme, quasi immanens része, hogy valamilyen kamatváltoztatási mechanizmust tartalmazzon. A hitelezés ugyanis a forrásszerzési költségek változása folytán eredményez egyfajta asszimetriát a kölcsönnyújtó és az ügyfél között, és ezen asszimetriát hivatott az egyoldalú kamatemelés orvosolni azzal, hogy a pénzügyi intézmény áthárítja az ügyfélre a forrásszerzésből fakadó kockázatát. Ez semmi esetre sem tekinthető tisztességtelennek.

Értelmezte a Törvényben megfogalmazott hét elvet is. Egyebek mellett az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvére nézve előadta, ez gyakorlatilag a transzparencia követelményét jelenti, és általánosságban azt a követelményt támasztja a szerződéssel szemben, hogy abból egyértelműen és világosan kiderüljön a fogyasztó számára, hogy az adott szerződéses feltétel milyen következménnyel jár rá nézve a szerződés időtartama alatt, illetve hogy ezen szerződéses feltétellel kapcsolatban milyen jogai és kötelezettségei vannak. Jelen esetben az adós által aláírt szerződés minden esetben tartalmazta azt, hogy a szerződéses kamat az általános szerződési feltételben rögzített feltételek szerint változhat, és hogy ennek milyen hatása van az adós fizetési kötelezettségére vonatkozóan, így a perbeli esetre nem alkalmazható az RWE doktrína,

16.Gf.40.572/2014/5.

azaz megfelel a transzparencia követelményének. Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének megvalósulása szempontjából azt kell vizsgálni, hogy az adott szerződéses rendelkezés a fogyasztó számára érthetően tartalmazza-e a módosítás lehetőségét, illetve feltételeit.

Az átláthatóság elvének meghatározásánál a Törvény az előrekalkulálhatóságot (milyen feltételek milyen mértékű költségnövekedést idéznek elő), mint feltételt írja elő. Figyelemmel arra, hogy az átláthatóságnak a Törvényben leírt – vélt – értelmezése jogi- és ténytyszerűen megvalósíthatatlansági akadályokba ütközik, az átláthatóság elvének európai joggyakorlata szerint végezhető csak el az átláthatóság tesztjének lefuttatása. Ez pedig lényegében megfeleltethető az egyértelműség és érthető megfogalmazás elve körében már kifejtett transzparencia követelményével, azaz, hogy a szerződésből magából egyértelműen és világosan kiderüljön a fogyasztó számára, hogy az adott szerződéses feltétel milyen következménnyel jár rá nézve a szerződés időtartama alatt (a kamat változhat – nőhet vagy csökkenhet – és emiatt a fizetési kötelezettsége is változhat), illetve, hogy ezen szerződéses feltétellel kapcsolatban milyen jogai és kötelezettségei vannak (értesítés, felmondás).

A per tárgyává tett kikötések tisztességességének vizsgálata körében az Irányelv szabályaiból kiindulva három szintet különített el. Az első szint vizsgálata azt célozza, az adott általános szerződési feltételek rendelkezése egyáltalán a tisztességtelenség hatálya alá tartozik-e (Irányelv 1. cikk (2) bekezdés).

Amennyiben a kógens jogszabályi rendelkezéssel való megfelelés ellenére a tisztességtelenség mégis megvizsgálásra kerülne, úgy legfeljebb a Ptk. 209. §-a alapján lefolytatott vizsgálat lenne csak lehetséges akként, hogy a 2009. május 22. előtti időszakban hatályos kikötések vonatkozásában kizárólag a jogok és kötelezettségek egyensúlya vizsgálható, a transzparencia elvének tulajdonított vagy abból levezetett egyéb követelmények csak ezen időpontot követően hatályos rendelkezések vonatkozásában merülhetnek fel, azzal, hogy a transzparencia követelményének helyes és az EU-joggal összeegyeztethető értelmezése továbbra is az Európai Unió Bíróságának döntésére vár. Ez a tisztességtelenség tesztjének 2. szintje.

A vizsgálat harmadik szintje a Törvény által felállított elvek mentén történő vizsgálat. E körben a kikötést az elsőfokú bíróságnak részleteiben, az egyes szerződésmódosítási okok vonatkozásában külön-külön szükséges vizsgálnia, melynek eredményeként nem zárható ki a kikötés esetleges részleges érvénytelensége, valamint a nemzeti jogban létező diszpozitív szabály belépésének megállapítása.

Az 1-6., 8., 19-20. és a 21-22. sorszámú azonos szövegezésű (2006. április 4. – 2010. február 15. között alkalmazott) szerződéses kikötések tisztességessége vonatkozásában a következőkre hivatkozott:

A tisztességtelenségi teszt 1. szintje (kötelező érvényű törvényi előírások):

A hivatkozott általános szerződési feltételek összesített hatályban léte alatti időszakban érvényes törvényi előírások szerint a Hpt. alapján a pénzügyi intézmények kötelesek

16.Gf.40.572/2014/5.

voltak tájékoztatni a fogyasztót a kamatemelés lehetőségéről, továbbá részletesen meghatározni a módosítási körülményeket, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást. 2009. augusztus 1-jétől a pénzügyi intézmény köteles a módosítás feltételeiről, illetve annak körülményeiről a fogyasztót tájékoztatni, amely körülményeknek és feltételeknek ténylegesen okozati összefüggésben kellett állnia a módosítással, egyben felmondási jogot kellett biztosítani a fogyasztónak, valamint a körülmények kedvező változását is figyelembe kellett venni a kamat és díj meghatározásakor. 2010. január 1-jétől az egyoldalú módosításra akkor volt lehetőség, ha az objektíven a kamatra, díjra és költségekre ható körülmények és feltételek felsorolásán túl a pénzügyi intézmény az árazási elveit írásban rögzítette, és a kedvezőtlen változás esetére a fogyasztónak felmondási jogot biztosított.

Az általános szerződési feltételek mind rendelkeznek ok-listával. A rendelkezések egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy jogosult a szerződést módosítani, az erről szóló tájékoztatást a fogyasztók a kikötések útján megkapják.

Az általános szerződési feltételek biztosítják az adósok felmondási jogát. A 20. sorszámú általános szerződési feltételhez tartozó üzletszabályzatban annak hatálybalépésétől az adós ezen jogosultsága kifejezetten felmondási jogként került kikötésre, míg a többi itt hivatkozott általános szerződési feltételek a fogyasztóknak az egyoldalú szerződésmódosítás esetére teljes előtörlesztés lehetőségét biztosították, amely előtörlesztés következtében a szerződés megszüntetésre kerül.

Az általános szerződési feltétel szövegek alapján egyértelműen megállapítható, hogy azok a kötelező jogszabályi rendelkezéseket tükrözik vissza, a kikötés már a 2010. január 1-jei módosítás előtt is megfelelt az abban írtaknak. Az árazási elvei törvényi megköveteltségét követően pedig addig nem módosította a kamatokat, ameddig árazási elvei el nem készültek. Az általános szerződési feltétel tehát nem tartozik a tisztességtelenség hatálya alá, így annak tisztességtelensége sem vizsgálható.

A tisztességtelenségi teszt 2. szintje tekintetében előadta, hogy a hivatkozott általános szerződési feltételek időpontjában a tisztességtelenségre vonatkozóan alkalmazandó szabályok szerint tisztességtelennek azok a feltételek minősültek, amelyek egyoldalúak és indokolatlanul hátrányosak voltak a fogyasztóra nézve, tekintettel a szerződéskötéskor fennálló összes körülményre (Ptk. 209. § (1) bekezdés), illetve, ha a felmondás joga nem biztosított a fogyasztó számára (18/1999.(II.15.) Korm. rendelet). 2009. május 22-ét követően a tisztességesség körében vizsgálandóvá vált a transzparencia követelményének megvalósulása is, így ezen elv érvényesülése kizárólag a kivonat 8. és 20. soraiban nevesített kikötések vonatkozásában vizsgálható, a többi kikötés akkor is tisztességesnek minősülne, ha a transzparencia követelménye esetleg nem érvényesülne rájuk. A már kifejtettek szerint nem vitatható, hogy nem tekinthető tisztességtelennek az a szerződéses kikötés, amely szerződés megszüntetésének joga biztosítása mellett a tételesen meghatározott okok bekövetkezése esetén lehetőséget ad a kamat a változtatásra, következésképpen az

16.Gf.40.572/2014/5.

általános szerződési feltétel tisztességes és érvényes.

A tisztességtelenségi teszt 3. szintje (törvényi teszt) vonatkozásában arra hivatkozott, így az általános szerződési feltételek idézett kikötései mindvégig egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy jogosult a szerződést módosítani, egyértelműen és világosan, tehát félreérthetetlenül felsorolja a módosításhoz vezető okokat, feltételeket (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve). A hivatkozott kikötések tételesen felsorolták, hogy milyen okokból lehetséges a szerződésmódosítás (tételes meghatározás elve). Releváns, hogy a nevesített szerződésmódosítási okok tartalmukban megfelelnek az általános szerződési feltételek hatályvesztését követően megszületett kógens 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet szerinti szerződésmódosítási okoknak. Az okok objektívek, a ráhatásától független tényezők voltak, mindegyike ténylegesen kihathatott egy adott hitel kamatára. Az egyes kamatmódosítási klauzulák nem zárják ki a mindkét irányban történő kamat módosítását (lízingdíj módosítás).

Az átláthatóság elve tekintetében, utalva annak jogi és tényszerűen megvalósíthatatlansági akadályokba ütköző voltára, a Fővárosi Törvényszék 2014. június 5-én kelt 17.G.43.451/2013/6. számú ítéletében e körben írtakat idézte. Állította, az általános szerződési feltételek tényszerűen biztosították annak lehetőségét, hogy a fogyasztó tudatában legyen annak, hogy a szerződése módosítható, megismerhette, hogy milyen okokból módosítható, és azt is, hogy a rá kedvezőtlen változások esetén (is) jogosult a szerződés megszüntetésére előtörlesztés útján. Az általános szerződési feltételek alapján továbbá könnyen beazonosíthatóak azok az okok, amelyek alapján a fogyasztó hátrányára a változtatás megtörténhet. Ha pedig a változtatás megtörtént, akkor ezen okok mentén a hatóság már képes volt ellenőrizni, hogy a kamatmódosítás megfelelő volt-e. A hivatkozott kikötés tehát a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig – a már bekövetkezett körülményváltozás(ok) konkrét mértékének ismeretében – ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét (2/2014. PJE). Ezt a tájékoztatást egyébként az egyedi szerződésben tett nyilatkozatával a fogyasztó külön is elismerte.

A kamatváltoztatás feltételéből egyértelműen kiderül, mindenkori forrásköltségek változásával jogszabályváltozásból adódó többletköltségek mértékével indokolt mértékben nő, vagy csökken a kamat.

A transzparencia elvét kizárólag a 2009. május 22. után hatályos szerződéses kikötések vonatkozásában lehet vizsgálni, így ezen elv érvényesülése kizárólag a Kivonat 8., 10 és 12-13. soraiban nevesített kikötések vonatkozásában vizsgálható, a többi kikötés akkor is tisztességesnek minősülne, ha a transzparencia követelménye esetleg nem érvényesülne rájuk.

A Kivonat 1-6., 8., 19-20. és 21-22. soraiban hivatkozott egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezések kiterjednek az adott kikötéseket tartalmazó lízingszerződések szerinti egyéb fizetési kötelezettségeikre is, mivel azok

16.Gf.40.572/2014/5.

szintén a Kivonat hivatkozott soraiban idézett rendelkezések szerint módosíthatóak, így a kamatváltoztatással kapcsolatosan fentebb előadottak a költségek, díjak változására is vonatkoznak. A megjelölt időszakban tehát a perbeli általános szerződési feltételek teljes mértékben megfeleltek a Hpt. és a Ptk. szabályainak és a Törvényben megfogalmazott szempontok is teljesültek.

A Kivonat 7., 9. és 10. soraiban idézett, azonos szövegezésű, a 2008. április 14. – 2010. december 15. közötti időszak alatt hatályos szerződéses kikötések tisztességessége vonatkozásában a tisztességtelenségi teszt 1. szintjén történő vizsgálattal, az általános szerződési feltételek összesített hatályban léte alatti időszakban érvényes törvényi előírások alapján szintén egyértelműen megállapíthatónak találta, hogy az általános szerződési feltétel a kötelező jogszabályi rendelkezést tükrözi vissza.

Az általános szerződési feltételek mind rendelkeznek ok-listával, a rendelkezések egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy jogosult a szerződést módosítani, az erről szóló tájékoztatást a fogyasztók a kikötések útján megkapják. Az általános szerződési feltételek biztosítják az adósok felmondási jogát. A Kivonat 10. sorában nevesített általános szerződési feltételhez tartozó üzletszabályzatban annak hatálybalépésétől kezdve az adós ezen jogosultsága kifejezetten felmondási jogként került kikötésre, míg a többi általános szerződési feltétel a fogyasztóknak az egyoldalú szerződésmódosítás esetére teljes előtörlesztés lehetőségét biztosította, amely előtörlesztés következtében a szerződés megszüntetésre kerül.

A tisztességtelenségi teszt 2. szintjén történő általános vizsgálat során a korábbival ugyancsak azonos következtetésre jutott azzal, hogy releváns, hogy a transzparencia elvét a jelen keresetlevélben bemutatottak értelmében kizárólag a 2009. május 22. után hatályos szerződéses kikötések vonatkozásában lehet vizsgálni, így ezen elv érvényesülése a Kivonat 7. sorában nevesített kikötés vonatkozásában nem vizsgálható. A vizsgált kikötések átláthatósága kapcsán hivatkozott a már kifejtettekre. Nem vitatható tehát, hogy nem tekinthető tisztességtelennek az a szerződéses kikötés, amely szerződés megszüntetésének joga biztosítása mellett a tételesen meghatározott okok bekövetkezése esetén lehetőséget ad a kamat a változtatásra, következésképpen a hivatkozott általános szerződési feltétel tisztességes és érvényes.

Tekintettel arra, hogy ezen kikötések egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó a)-b) pontjai szó szerint megegyeznek az előzőekben vizsgált általános szerződési feltétellel, így a törvényi teszt 3. szintje vonatkozásában visszautalt a már előadottakra.

A Kivonat 11-18. soraiban idézett azonos szövegezésű, 2010. február 15-től a mai napig terjedő időszak egyes szakaszaiban hatályos szerződéses kikötések

16.Gf.40.572/2014/5.

tisztességessége tekintetében az adott időszakban érvényes törvényi előírások alapján szintén arra hivatkozott, az általános szerződési feltétel szövege alapján egyértelműen megállapítható, hogy az a kötelező jogszabályi rendelkezést tükrözi vissza, azaz a kötelező törvényi rendelkezést nem módosítja és nem terjeszti ki, megfelelő tájékoztatást nyújt, tételes, a lakáscélú szerződések esetében a jogszabályszöveggel betűre megegyező ok-listát biztosít, valamint felmondási jogot enged a kedvezőtlen változások esetére a fogyasztónak, így annak tisztességtelensége sem vizsgálható.

A törvényi teszt szintjén valamennyi kikötés Törvényben megfogalmazott elvnek megfelelőségét állította. A kikötések mindvégig egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy jogosult a szerződést módosítani, és egyértelműen és világosan, tehát félreérthetetlenül felsorolják a módosításhoz vezető okokat, feltételeket.

A kikötések tételesen felsorolták, hogy milyen okokból lehetséges a szerződésmódosítás külön szabályozva a fogyasztónak minősülő és nem fogyasztónak minősülő ügyfelek esetén, illetve a lakáscélú és nem lakáscélú szerződések esetén szóba jöhető okokat.

Az általános szerződési feltételek tehát ténylegesen a 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet és a fogyasztási kölcsönszerződésekre vonatkozó jogszabályok által meghatározottaknak megfelelően tartalmazzák a szerződésmódosítási okokat, méghozzá tételesen. A felsorolt okok mindegyikéről megállapítható, hogy azok objektívek, tehát a ráhatásától független, a kógens jogszabályi rendelkezések által megengedett szerződésmódosítást lehetővé tevő tényezők, és mindegyikük ténylegesen kihathat egy adott hitel kamatára. A vizsgált időszak egy részében jogszabályilag még nem kötelezően írásban rögzítendő árazási elvek ugyancsak a ténylegesség és arányosság meglétét igazolják. Releváns az arányosság körében továbbá az, hogy a hivatkozott szerződéses kikötések kifejezetten rögzítik, hogy „a kamat mértékének százalékban kifejezett növekedése nem haladhatja meg a fentiekben meghatározott feltételek változásának együttes hatása alapján meghatározott értéket, figyelembe véve a hitelező forrásszerkezetét és annak változását”.

Az egyes kamatmódosítási klauzulák nem zárják ki a mindkét irányban történő lízingdíj-módosítást, sőt, a kikötés kifejezetten szól a fizetési kötelezettség esetleges csökkenéséről. A kikötések továbbá tényszerűen biztosították annak a lehetőségét, hogy a fogyasztó tudatában legyen annak, hogy a szerződése módosítható, megismerhette, hogy milyen okokból módosítható, és azt is, hogy a rá kedvezőtlen változások esetén (is) jogosult a szerződés felmondására (átláthatóság elve). Az általános szerződési feltételek alapján továbbá könnyen beazonosíthatóak azok az okok, amelyek alapján a fogyasztó hátrányára a változtatás megtörténhet. Ha a változtatás megtörtént, akkor ezen okok mentén a hatóság már képes volt ellenőrizni, hogy a kamatmódosítás megfelelő volt-e.

A 11-16. és 18. számú kikötések kifejezetten rendelkeztek arról, hogy a „kedvezőtlen módosítás esetén a Lízingbevevő a módosítás hatálybalépése előtt jogosult a

16.Gf.40.572/2014/5.

Lízingszerződés díjmentes felmondására, azzal, hogy a felmondással egyidejűleg valamennyi fizetési kötelezettsége egy összegben esedékesé válik”.

A 17. sorszámú kikötés vonatkozásában az F/11/1-3. szám alatt csatolt Üzletszabályzat IV/1. pontja biztosította a felmondás jogát azzal, hogy az F/8. szám alatt csatolt általános szerződési feltétel 54. pontja alapján teljes előtörlesztés is biztosított volt (felmondhatóság elve).

Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó rendelkezések kiterjednek továbbá az adott kikötéseket tartalmazó lízingszerződések szerinti egyéb fizetési kötelezettségekre is.

Indítványozta, nyelvszakértő és közgazdasági szakértő kirendelését azon, különleges szakértelmet igénylő kérdések megállapításának érdekében, hogy a hivatkozott szerződéses kikötések megfeleltek-e az egyértelmű és világos megfogalmazás követelményének, valamint hogy a hivatkozott szerződéses kikötések megfeleltek-e az arányosság, ténylegesség, objektivitás és átláthatóság elvének arra is figyelemmel, hogy vajon az átláthatóság elvének a Törvény által elvártak szerinti megfelelés lehetséges volt-e.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását és felperes perköltésben marasztalását kérte. Kérte továbbá az alkotmánybírósági és az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelem elutasítását. Állította, hogy a kereset tárgyát képező szerződéses kikötések egyik időállapotukra tekintettel sem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételeknek. Indítványozta, hogy a szerződéses kikötések csakis a törvény 11. § (2) bekezdésében foglaltan legyenek vizsgálандók, s azt is, amennyiben az elsőfokú bíróság bármely feltétel vonatkozásában úgy találja, hogy az nem felel meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározottaknak, akkor az adott általános szerződési feltétel adott szerződéses kikötését már ne vizsgálja tovább. Egyebek mellett előadta, hogy a Kúria által a Ptk. 209. § (1) bekezdésének értelmezése alapján a 2/2012. PK vélemény 6. pontjában lefektetett és a 2/2014. PJE 2. pontjában megerősített elvek kerülnek felsorolásra a Törvény 4. § (1) bekezdésében. A Törvény a Kúria jogértelmezését teszi általános érvényűvé, mindenki számára kötelezővé. A Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében a perben az érintett kikötések más jogszabályokkal történő összevetésére nincs lehetőség. A 2/2012. PK vélemény értelmében az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó kikötés attól még minősülhet tisztességtelennek, hogy nem ütközik jogszabályba. A 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet olyan kógens keretszabály, amelyet a felek rendelkezési joga tölt meg tartalommal, így az annak megfelelő ok-lista tisztességtelenségének kérdése szintén vizsgálható. A Magatartási Kódexnek való megfelelés sem akadály a 2/2012. PK vélemény 5. pontja szerint a tisztességtelenség vizsgálatának.

Kitért arra is, hogy a jelen perben az egyes szerződések, szerződéskötések és

16.Gf.40.572/2014/5.

fogyasztók egyedi körülményeinek vizsgálatát a Törvény 11. § (1) bekezdésében lefektetett korlát nem teszi lehetővé, de a Ptk. 209. § (2) bekezdését ettől függetlenül sem lehet úgy értelmezni, hogy valamely szerződéses kikötés tisztességtelenségét ne lehetne az e bekezdés által körülírt egyedi körülmények vizsgálata nélkül megállapítani. Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének való megfelelés vizsgálatakor a szerződésmódosításra vonatkozó kikötés nyelvtani értelmezésén mindig túl kell lépni, tekintve, hogy a nyelvtanilag érthető szerződéses kikötés önmagában még nem minősül az „átlagos fogyasztó” számára érthető, világos, egyértelmű kikötésnek. Vizsgálandó, hogy a kikötések egy vagy több dokumentumban kerültek-e szabályozásra, a szerződésmódosítás lehetséges okait kellően egyértelműen, részletesen fogalmazták-e meg, a kikötések alkalmasak-e arra, hogy az átlagos fogyasztó megértse, előre lássa a kamatok, költségek, díjak esetleges változását, értékelje az ezekből eredő gazdasági következményeket, felmérje a változás indokait, a változás mechanizmusát, lehetséges mértékét, azaz, hogy az ok-listában szereplő okok milyen okból, milyen mértékben és módon hatnak ki a költségek, díjak változására. E körben utalt a 2/2014. PJE számú jogegységi határozatban írtakra.

Az átláthatóság elvének megfelelés körében a 2/2014. PJE határozat indokolásának III.2. pontjában foglaltakat emelte ki. Utalt arra, az átláthatóság elvét a hazai bírói gyakorlat a Ptk-ban található, a tisztességtelen általános szerződési feltételekre vonatkozó szabályok részének tekinti. A Kúria 2/2012. PK véleménye által is formált irányadó bírói gyakorlat szerint a Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglalt jóhiszeműség és tisztesség követelményének alapvető része az átláthatóság követelménye. E körben több ítéletre hivatkozott.

Az Európai Unió Bírósága az átláthatóság elvének követelményét az Irányelv 4. cikk (2) bekezdéséből és az 5. cikkéből vezeti le és döntései alapján a gyakorlatban a tényleges átláthatóságot kell biztosítani a fogyasztó számára, aki a hitelezővel szemben eleve hátrányos és információszegény helyzetben van. Erre tekintettel az Európai Unió Bírósága az átláthatóság követelményével kapcsolatban a kiterjesztő értelmezés szükségességét mondta ki a Kásler-ítélet 71-72. szakaszaiban.

A felperesnek tehát az összes fogyasztói kölcsönszerződése kapcsán – azok megkötésének időpontjától függetlenül – azt kell bizonyítania, hogy a fogyasztói kölcsönszerződések részét képező egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési kikötések megfelelnek az átláthatóság kétszintű követelményének, tehát az átlagos fogyasztó számára már a szerződéskötéskor felmérhetővé és az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor az adott körülményváltozás mértékének ismeretében – ellenőrizhetővé teszik a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát és mértékét. Amennyiben az adott általános szerződési feltétel egyoldalú szerződésmódosítás esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát, úgy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötések a Törvény 4. § (1) bekezdés f) pontja alapján tisztességtelennek minősülnek. E

16.Gf.40.572/2014/5.

vonatkozásban is utalt a 2/2012. PK véleményben írtakra, a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontjára, valamint az Irányelv 3. cikk (3) bekezdésére és mellékletének 2.b) pontjára azzal, hogy a jogszabály által biztosított felmondási jog önmagában nem elégséges a felmondhatóság elvének teljesítéséhez.

Hivatkozott arra is, a jelen perben nincs közvetlenül alkalmazandó vagy közvetlenül érvényesülő uniós jogi szabály. Az Irányelven kívül egyéb uniós szabálynak nincs relevanciája a jelen jogvita szempontjából. A jelen jogvita kizárólag a felperes által alkalmazott szerződéses kikötés és a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt szempontok összevetésére vonatkozik, amelyre az Irányelv nem ad semmilyen eligazítást, ezért nem alkalmazható az adott ügyben. Az Irányelv implementációja megtörtént, és mivel minimum harmonizációs jellegű, és így az államnak mozgásteret biztosít, ezért a közvetlen alkalmazásnak csak akkor lenne helye a perben, ha az implementáció elmaradt volna. Az Irányelv azért sem alkalmazható, mert a jelen jogvita polgári per, ahol a Magyar Állam, mint egyenlő peres fél, és nem mint a közhatalom birtokosa lép fel. Lényegében a fogyasztók képviselőjében jár el, perbeli részvétele kényszerű. Annak vizsgálata, hogy a Törvény valamely közösségi jogi aktusba ütközik-e, nem lehet előzetes döntéshozatali eljárás tárgya, hiszen ilyen kérdést csak az úgynevezett kötelezettségszegési eljárásban vizsgálhat az Európai Unió Bírósága az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 258-260. cikknek megfelelően.

A felperes által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás pedig olyan kérdéseket érintene, amelyek tekintetében nincs szükség az Irányelv alkalmazására, illetve az Európai Unió Bíróságának az Irányelv értelmezése tekintetében kialakult bírói gyakorlata van, ezért az előzetes döntéshozatal szükségtelen.

A Kúria a per tárgyához tartozó tisztességtelenségi kérdéseket úgy vizsgálta meg és úgy dolgozta ki az alkalmazandó elveket, hogy ennek során bevárta döntésével az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. szám alatt folyó előzetes döntéshozatali eljárásban születendő ítéletet, ahol ennek szükségét látta az Irányelv értelmezéséhez. A Törvényben foglalt szabályozás nincs ellentmondásban az Irányelv 1. cikkének (2) bekezdésével. A Kúria helyesen állapította meg a 2/2014. PJE határozatában, hogy az Európai Unió Bírósága által a Kásler-ügyben (C-26/13) az átláthatóság és érthetőség követelményére vonatkozóan megfogalmazott elvek az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételekre is alkalmazhatóak. A Kásler-ügyben az Európai Unió Bírósága az átláthatóság és érthetőség követelményének az Irányelvben szereplő fogalmát általános jelleggel értelmezte, ahogyan annak valamennyi, fogyasztóval kötött szerződésben érvényesülnie kell.

A jelen perben az Irányelv 4. cikkének alkalmazása és értelmezés is szükségtelen, a jogalkotó elvégezte a tisztességtelenség körülményeinek vizsgálatát, mégpedig oly módon, hogy egyrészt figyelembe vette a konkrét körülményeket, másrészt szintetizálta a bírói gyakorlatot.

16.Gf.40.572/2014/5.

A Charta sem alkalmazható a jelen eljárásban. Amennyiben pedig mégis alkalmazandó, a rendelkezéseinek értelmezésére nincs szükség, mert nem ezek fényében minősül egy adott kikötés tisztességesnek vagy tisztességtelennek. Ugyanez vonatkozik a felperes által felvetett uniós alapjogok közvetlen alkalmazására a jelen jogvitában.

Hangsúlyozta azt is, nincs lehetőség a Pp. 155/B. §-a alapján Alkotmánybírósági eljárás kezdeményezésére, ugyanis arra csak abban az esetben van lehetőség, ha a vitatott kérdés az adott jogvitával közvetlen összefüggésben van. Tekintettel arra, hogy a Törvény 11. § (1) bekezdése értelmében a per tárgya kizárólag a pénzügyi vonatkozó szerződéses rendelkezéseinek vizsgálata, a Törvény esetleges nemzetközi szerződésbe ütközésének kérdése körében nincs lehetőség a Pp. 155/B. §-a alkalmazására. Részletesen vitatta a Törvény egyes rendelkezései alaptörvényellenességét.

A felperes által alkalmazott tisztességtelenségi tesztek tekintetében leszögezte, hogy a Törvény, valamint a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény a szerződéses kikötések tisztességessége vizsgálatának szempontjait pontosan és kötelező jelleggel meghatározta, így a jogalkalmazónak jelen perben csak ezen kereteken belül van lehetősége a szerződéses kikötések vizsgálatának módszerét meghatározni. A felperesi teszt alkalmatlan a szerződéses kikötések vizsgálatára. A felperesnek a teszt 1. szintjére hivatkozása azon okból megalapozatlan, mivel az általa alkalmazott általános szerződési feltételeket kógens, de keretszabályoknak számító jogszabályi rendelkezések alapján a felperes töltötte meg gazdasági, üzleti tartalommal, így azok tisztességessége vizsgálható. A kikötések tisztességes vagy tisztességtelen voltát pedig a Ptk. generálklauzulája alapján kell megítélni.

A felperes állítása a tisztességtelenségi tesztjének 2. szintje vonatkozásában sem helytálló. A tisztességtelenség fogalma értelmezésének, az általános rendelkezés tartalommal való megtöltésének feladata ugyanis a joggyakorlatra, alapvetően a bíróságok jogértelmező tevékenységére hárul. A tisztességtelenség elemeiből következően az átláthatatlan, nem egyértelmű, azaz nem ellenőrizhető szerződéses feltétel a szerződéses felek jogviszonyát egyoldalúan és indokolatlanul változtatja meg az egyik fél hátrányára, hiszen az a fél, aki a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit nem ismeri pontosan, nem is léphet fel hatékonyan azok érvényesítése, illetve teljesítése érdekében. A jóhiszeműség és tisztesség elve értelmében pedig a polgári jogviszony alanya köteles a másik fél civiljogi félként való integritásának a tiszteletben tartásával, vele együttműködve eljárni. Nyilvánvalóan ezen elvbe ütközik a nem transzparens módon megfogalmazott szerződéses kikötés, amely ellehetleníti, hogy a másik fél az adott jogviszonyban helyzetének felmérését illetően azonos esélyekkel vegyen részt. A transzparencia elvéből levezetett követelmények tehát a jóhiszeműség és tisztesség elvéből is következnek, így a Ptk. generálklauzulájának a részét képezik, tartalmi értelmezésük pedig a bíróságok feladata. Hangsúlyozta, hogy

16.Gf.40.572/2014/5.

az Európai Unió Bírósága a Kásler-ügyben már értelmezte a transzparencia követelményét.

A 3. szint vonatkozásában kiemelte, a Törvény a kikötéseket logikailag önálló egységként kezeli, és egységes egészükre állítja fel a tisztességtelenség vélelmét, ebből következik, hogy a 4. § (1) bekezdés a)-g) pontokban felsorolt elvek a szerződéses kikötés érvénytelensége megállapíthatóságának a feltételei, így az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötés nem bontható tovább önálló szerződéses kikötésekre, nem állapítható meg tehát részleges érvénytelenség abban az esetben, ha az ok-listában szereplő okok közül nem mindegyik ütközik az elvekbe.

A felperes az ellenkérelemre nézve egyebek mellett hivatkozott arra, hogy az Irányelv értelmezésével kapcsolatosan közte és az alperes között az átláthatóság elvének irányelven belüli elhelyezésével (különálló elv vagy az equilibrium keretében vizsgálendő kérdés) kapcsolatosan is vita van, szükséges az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése. Az alperes állításával szemben a Ptk. 209. §-a és a Törvény szerinti tisztességtelenségi vizsgálat lefolytatásának nincsen helye, ugyanis a jogalkotó már lefolytatta korábban ezt a vizsgálatot. Az, hogy a jogalkotó utólag esetlegesen szigorúbb mércét kíván szabni, megengedett a jövőre nézve, azonban visszamenőleges hatállyal a kógens jogszabályt felülírni, és így a tisztességtelenség ernyője alá visszavinni az érintett kikötéseket nem lehet. Az alperes tévedésben van a tekintetben is, hogy a perbeli kikötésekre vonatkozó kógens jogszabályokat keretszabályoknak tekinti.

A Ptk. 2009. május 22-ig kizárólag a tisztességtelenség általános alakzatát ismerte, az érthetőség és világosság elve, mint önálló tisztességtelenségi alakzat kizárólag ezt követően került be a Ptk-ba. E körben az egyértelműségnek és az átláthatóságnak semmilyen jelentősége és szerepe nincs. A felek közötti egyensúly önmagában az egyoldalú kamatemelés lehetőségével felborul, de ez nem tekinthető a tisztességesség és jóhiszeműség elvének megsértésével indokolatlan, és egyoldalú előnynek, mert annak létjogosultsága bizonyos esetekben és okból közgazdaságilag elismert, amit senki sem vitat. Önmagában tehát a fogyasztói kölcsönszerződésben az egyoldalú kamatemelés lehetőségének biztosítása nem tisztességtelen, ha az érvényes indok alapján történik.

Az alperes tévesen véli úgy, hogy a Törvény elveinek vizsgálata közben a Ptk. általános, tisztességtelenségre vonatkozó szabályai figyelmen kívül hagyandók. A többletthez konkrét mértékének, azaz a számszerűsíthető mennyiségnek az előreláthatósága nem része az átláthatóság követelményének, a Törvény „mérték” kifejezése sem vonatkozhat erre (ha igen, akkor a Törvény az EU-jogba ütköző nemzeti jogszabály, és mint ilyen, nem alkalmazható). Az átláthatóság elve kapcsán kifejezetten nem csak az ok-lista maga vizsgálható, a teljes szerződéses kikötés

16.Gf.40.572/2014/5.

elemzésére szükség van.

A referenciakamat vonatkozásában előadta, hogy a szerződéses rendelkezések között kifejezetten meghatározásra kerültek olyan referenciakamatok, amelyeket maga a Kúria is elfogadottnak tekintett (LIBOR, EURIBOR, BUBOR stb.). A referenciakamat változása pozitív irányban egy jogosultságot eredményez a részéről. Mindig vizsgálta a BUBOR, LIBOR, EURIBOR, CHFLIBOR változását, és egy külön bizottsága határozott arról, hogy ezen változásokat a fogyasztó hátrányára érvényesítse. Volt egy kontrollmechanizmus, hogy a negatív hatások ne minden esetben kerüljenek a fogyasztóra, adósra átterhelésre. A referenciakamat alapjául szolgáló kamat változását a referenciakamata lekövette, csak ennek ügyfélre való átterhelése történt egyedi döntés alapján. Az a) pont alá tartozó eset automatikus, de egyes esetekben dönthet úgy is, hogy automatikus változás eredményeképpen keletkező többletterhet nem érvényesíti az adóssal szemben. Ettől nem lesz változtatható a kamat. Az automatikus követése az alap referenciakamatnak nem változik. Amikor tartós növekedés van, akkor szokott úgy határozni, hogy az automatikus referenciakamat változást a lízingdíjban érvényesíti. Indítványozta a referenciakamattal kapcsolatban ..... tanúkenti meghallgatását, aki az árazási gyakorlatról tud nyilatkozni.

Az alperes a bizonyítási indítványok teljesítését ellenezte.

Az elsőfokú bíróság a 2014. szeptember 12-én kelt 5.G.43.386/2014/7. számú ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest 635.000 forint perköltség alperesnek megfizetésére. Az ítélet indokolásában a Ptk. 2004. május 1-jén hatályos 209/B. § (1) bekezdésének, a 2006. március 1-jétől hatályos 209. § (1) bekezdésének, a 2009. május 22-től hatályos 209. § (4) bekezdésének, az új Ptk. 2014. március 15-től hatályos 6:102. § (1) és a 6:103. § (2) bekezdésének, a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontjának 1999. március 1-jétől hatályos rendelkezésének, a 2/2014. számú Polgári jogegységi határozat 2. pontjának, a Törvény 1. § (1) és (3), a 4. § (1) bekezdésének idézését követően rögzítette, annak ellenére, hogy a felperes olyan általános szerződési feltételt is csatolt, melyet több pénzügyi intézmény is alkalmaz, az egységes pertársaság perakadályként nem merülhet fel, miután a Törvény 1. § (3) bekezdése értelmében a kölcsönszerződésből eredő követelés jogosultja indíthatja meg a pert, mely az egyedi szerződések szintjén elkülöníthető, a jogviszonyok és alanyai pedig így eltérőek. A 8. § (3) bekezdése szerint a pénzügyi intézménynek egy keresetlevélben kell kérnie a kikötések érvényességének megállapítását. Megállapította, hogy a referencia-kamatláb változásától függő kikötések is a Törvény hatálya alá tartoznak, azok ugyanis nem automatizmuson alapultak, hanem a felperes döntésén, miután a feltétel bekövetkeztekor a felperes „jogosult” volt a módosításra,

16.Gf.40.572/2014/5.

illetőleg „módosíthatta” a díjat, mely egyoldalú szerződésmódosítási lehetőséget jelentett. Ezért a feltételek érdemi vizsgálatának volt helye a Törvény 11. §-a alapján a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6. pontjában foglaltak figyelembevételével. Úgy foglalt állást, hogy a pénzügyi intézmény által meghatározott, egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötések érvénytelenek lehetnek akkor is, ha kifejezetten nem ütköznek a Hpt. rendelkezéseibe. Tisztességtelen ugyanis az a kikötés, mely a jóhiszeműség és tisztesség követelményeit sértő módon, indokolatlanul, egyoldalúan előnyös a pénzügyi intézmény számára. Ezt követően ismertette, hogy a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény alapján egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés különösen mikor minősül tisztességtelennek, a megfogalmazott elvek mentén a kereseti kérelemben megjelölt kikötéseket, azok tartalma alapján csoportosítva, egyenként vizsgálta.

Az ítélet tényállásában 1., 2., 3., 4., 5., 6., 8., 19., 20., 21. és 22. számokkal jelölt kikötések vonatkozásában megállapította, hogy azok nem felelnek meg

– az a) alpont vonatkozásában

– a szimmetria elvének, mivel a fogyasztó terhére történő egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége mellett nem kezeli kötelezettségként a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak a fogyasztó javára történő érvényesítését az arányosság elvének érvényre juttatása mellett,

– az objektivitás elvének, ugyanis a referencia-kamatláb változását a felperesi cégcsoporthoz tartozó másik pénzügyi intézmény idézheti elő, vagyis az szubjektív döntésen alapul, továbbá ezen kamatláb megváltoztatásának jogát maga a felperes is az általános szerződési feltételben fenntartotta,

– a b) alpont vonatkozásában

– az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, mivel egy átlagos fogyasztó számára nem feltétlenül világos fogalom a „refinanszírozási feltételek megváltozása”, illetőleg az olyan „adó-, vagy illetékhátrány”, melyet a jogügylet refinanszírozása kapcsán a felperes elszenved a jogszabályok esetleges változása miatt, valamint az a „többletköltség”, mely hatósági gyakorlat vagy jogszabályváltozás eredményeként következik be. A szakmai fogalmak használata önmagában nem tisztességtelen, lényeges követelmény viszont, hogy az általános szerződési feltételek a fogyasztó számára áttekinthető szerkezetben, világosan, érthetően jelenjenek meg.

– a ténylegesség és arányosság elvének,

– a szimmetria elvének, továbbá

– az átláthatóság elvének, ugyanis nem állapítható meg, milyen számítás alapján, hogyan változik a díj összege, és milyen mértékben, esetlegesen korlátokkal.

Az ítélet tényállásában 7., 9. és 10. számokkal jelölt kikötések vonatkozásában az előzőekben ismertetett kikötések a) és b) pontjai tekintetében kifejtett állásponttal azonos álláspontra helyezkedett.

A c) alpont vonatkozásában arra a következtetésre jutott, hogy az nem felel meg a fentiek szerint az a) és b) alpontoknál írtaknak, miután a kikötés ezekre nézve

16.Gf.40.572/2014/5.

tartalmaz utalást, és teszi lehetővé az egyoldalú módosítást, valamint tartalmaz egy további jogosultságot, mely alapján rendkívüli árfolyamesemény, kamatváltozás esetén is jogosult a lízingdíj módosítására a felperes.

Az ítélet tényállásában 17. számmal jelölt kikötés a) alpontja vonatkozásában a fentiekkel azonos indokkal megállapította, hogy az nem felel meg a szimmetria és az objektivitás elvének.

A b) alpont vonatkozásában rámutatott, hogy az nem felel meg

– az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, mivel egy átlagos fogyasztó számára nem feltétlenül világos és értelmezhető fogalom a „kötvény és SWAP hozamgörbék egymáshoz képest történő elmozdulása”. A szakmai fogalmak használata önmagában nem tisztességtelen, lényeges követelmény viszont, hogy az általános szerződési feltételek a fogyasztó számára áttekinthető szerkezetben, világosan, érthetően jelenjenek meg,

– a tételes meghatározás elvének,

– az objektivitás elvének,

– a ténylegesség és arányosság elvének, valamint

– az átláthatóság elvének, ugyanis nem állapítható meg, milyen számítás alapján, hogyan változik a díj összege, és milyen mértékben, esetlegesen korlátokkal, és a

– a szimmetria elvének sem.

A c) alpont vonatkozásában a fentiek szerint az a) és b) alpontoknál írtaknak, miután a kikötés ezekre nézve tartalmaz utalást és teszi lehetővé az egyoldalú módosítást, valamint tartalmaz egy további jogosultságot, illetőleg mentesülési lehetőséget a 4. alpontnak nevezett pontban arra az esetre, „ha a felperes arról értesítené” a lízingbevevőt, hogy a devizanem aránytalan költséggel érhető el, mely nem feleltethető meg az objektivitás elvének.

Az ítélet tényállásában a 11., 12., 13., 14., 15., 16. és 18. számokkal jelölt kikötések I. alpontja vonatkozásában, azonosan a 17. számú kikötés b) pontja tekintetében kifejtett indokkal, arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kikötések nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, a tételes meghatározás elvének, az objektivitás elvének, a ténylegesség és arányosság elvének, az átláthatóság elvének, valamint a szimmetria elvének.

A II.) alpont vonatkozásában rögzítette, hogy az nem felel meg az objektivitás elvének, az átláthatóság elvének, ugyanis nem állapítható meg, milyen számítás alapján, hogyan változik a kamat összege, és milyen mértékben, továbbá a szimmetria elvének.

A III.) alpont vonatkozásában azt állapította meg, hogy az nem tartozik a Törvény hatálya alá, ugyanis az a lízingbevevő értesítésére, valamint a felmondási jogra vonatkozott, nem pedig a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti egyoldalú szerződésmódosítási lehetőségre. Ezen okból e körben a kereset elutasításának kereshetőségi jog hiányában volt helye. Rögzítette, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás esetére felmondási jogot csupán a 10-18. számú kikötések

16.Gf.40.572/2014/5.

biztosítottak a kikötések hatálya szerinti időtartamokban. A további perbeli kikötések vonatkozásában ezért hiányosság volt az is, hogy a felperes nem biztosította a felmondás jogát, azzal, hogy ezen hiányosság csak 2010. január 1-jétől szűnt meg, ugyanis ezen időponttól a Hpt. 210. § (9) bekezdése rendelkezett a felmondási jogról, így azt jogszabály írta elő. Rámutatott, hogy önmagában a felmondás jogának kikötése azonban nem teszi az egyoldalú szerződésmódosítást tisztességesse. A felmondási jog gyakorlásával együtt járó jogkövetkezmények – az egyösszegű visszafizetési kötelezettség, a hitelkiváltás magas tranzakciós költsége – miatt ugyanis az a fogyasztó számára gyakran nem jelent reális alternatívát a szerződésmódosítással szemben.

Mivel a perbeli kikötések a kifejtettek szerint nem feleltek meg a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti feltételeknek, és ennek okán tisztességtelenek, a bizonyítékok egyenként és a maguk összességében értékelésével is a kereset elutasításának volt helye, a Törvény 11. § (2) bekezdése alapján. Megjegyezte e körben, hogy a perben a kikötéseket nem a Ptk. rendelkezései szerint kellett vizsgálni, hanem a Törvény alapján, ezért nem volt jelentősége a felperes Ptk. 209. §-a alkalmazhatóságára vonatkozó előadásának, ugyanis a keresetet el kellett utasítani abban az esetben, ha az kerül megállapításra, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés nem felel meg a 4. § (1) bekezdés szerinti bármelyik feltételnek, így kizárólag csak azt vizsgálta, hogy felperes által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e.

A felperes által megfogalmazott alkotmányjogi aggályokkal kapcsolatosan rámutatott arra is, hogy a perbeli kikötések egyike sem felelt meg a szimmetria elvének sem, nem kezelték kötelezettségként a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak a fogyasztó javára történő érvényesítését. A Hpt. 210. § (3) bekezdésének 2009. augusztus 1-jétől hatályos szabályai pedig ezen hiányosságot nem pótolják, ugyanis a módosításra vonatkozó konkrét szerződéses rendelkezés nélkül a kedvező irányú – és meghatározott mértékű – módosítást a fogyasztó kikényszeríteni nem képes, igényét csupán a jogszabállyal ellentétes szerződéses rendelkezésre alapítottan terjesztheti elő egyéb jogcímen. A szimmetria elve azonban közvetlenül levezethető a Ptk. 2004. május 1-je előtti tisztességtelenségre vonatkozó anyagi jogi szabályaiból is, miután a jogalkotó korábban is érvénytelennek tekintette azt az általános szerződési feltételt, amely a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg. Így a perbeli kikötések tisztességtelensége a Ptk. alapján is megállapítható lenne a korábban hatályos szabályok szerint. Az egyoldalú szerződésmódosítási jogosultság körében pedig a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § d) pontja már 1999. március 1-jétől rendelkezik a tisztességtelenségre vonatkozó megdönthető vélelemről.

Kitért arra is, hogy figyelembe vette az Európai Unió Bíróságának gyakorlatát is, hiszen a 93/13. EGK irányelv implementálása megtörtént, az azon alapuló

16.Gf.40.572/2014/5.

joggyakorlatban megfogalmazott elvek a hazai bíróságok jogértelmezése során is fontosak. A C-472/11. számú ügyben (Banif Plus Bank Zrt. – ..... és .....) a Bíróság már megállapította, hogy a nemzeti bíróság hivatalból köteles vizsgálni az Irányelv hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, hivatalból kell bizonyítást folytatnia annak megállapítása érdekében, hogy az adott feltétel az irányelv hatálya alá tartozik-e és amennyiben igen, hivatalból kell értékelnie az ilyen feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét. Az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglaltak szerint („a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint”) a jogalanyok uniós jogból származó jogainak a védelmét biztosító bírósági eljárási szabályok a tagállamok eljárási autonómiájának az elve alapján azok belső jogrendjébe tartoznak. Így foglalt állást a Bíróság a C-397/11. számú ügyben (..... – AEGON Magyarország Hitel Zrt.) is, rámutatva, hogy a nemzeti jognak az Irányelvvvel és a fogyasztói jogok hatékony védelmével összhangban álló értelmezése követelményeiből következik, hogy a nemzeti bíróság feladata a lehető legteljesebb mértékig úgy alkalmazni belső eljárási szabályait, hogy elérje az említett irányelv 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott eredményt, azt, hogy a tisztességtelen feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

Az alkotmánybírósági eljárás, valamint az Európai Unió Bírósága előtti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet elutasító külön végzés tekintetében kifejtette, hogy nem észlelt olyan alaptörvény-ellenességet a peres eljárás során alkalmazandó jogszabályok körében, mely indokolta volna az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. Önmagában az a tény, hogy a Törvény speciális anyagi és eljárási jogi rendelkezések alkalmazását írja elő, nem eredményezi automatikusan a felperes által megjelölt jogok és elvek sérelmét. A perbeli jogkérdés Törvényben rögzített szabályok mellett is a bírósági eljárással kapcsolatos alkotmányossági követelményeknek megfelelően eldönthető. Az Európai Központi Bankkal (EKB) való egyeztetési kötelezettség esetleges elmulasztása, valamint az EKB véleményének esetleges bevárása nélküli jogalkotás nem lehet tárgya az előzetes döntéshozatali eljárásnak. Az Európai Unióról szóló Szerződés és az Európai Unió működéséről szóló Szerződés 267. cikke alapján az eljárás kezdeményezésére nem látott okot, miután a perben egyébként közvetlenül nem alkalmazható az Irányelv által kitűzött célokat – annak implementálásán keresztül – számos hazai jogszabály rendelkezése garantálja. Az Irányelv értelmezése arra tekintettel is szükségtelen, hogy annak rendelkezéseire a Kúria a jogegységi határozatának meghozatalánál figyelemmel volt. A Törvény meghozatalával a tagállami szabályozás az uniós szabályozáshoz képest a fogyasztók érdekeit jobban védő és számukra több jogot biztosító feltételrendszert teremtett. Az Európai Alapjogi Charta rendelkezésének a tagállamok pedig annyiban címzettjei, amennyiben az Unió jogát hajtják végre. Jelen esetben nem egy európai uniós aktus átültetéséről vagy annak közvetlen alkalmazásáról van szó, hanem az eljárás tárgya annak vizsgálata, hogy a felperes által alkalmazott általános szerződési feltételek a

16.Gf.40.572/2014/5.

tagállam által alkotott törvényben foglalt feltételeknek megfelelnek-e.

Arra figyelemmel, hogy a perben jogkérdésben kellett állást foglalni, és az indítványozott bizonyítás eredményétől e körben további releváns adat nem volt várható, a további bizonyítást, mint szükségtelent a Pp. 3. § (4) bekezdése alapján mellőzte. Megnyugtatóan állást lehetett foglalni abban a körben, hogy tisztességesnek tekinthetők-e a felperesi kikötések, a nyelvészszakértő és közgazdasági szakértő kirendelését, valamint a tanúbizonyítást így nem tartotta indokoltnak szakkérdés és eldöntendő ténykérdés hiányában.

Az ítélettel szemben a felperes fellebbezett jogi képviselő útján. Elsődlegesen az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasítását kérte súlyos eljárási szabálysértésekre tekintettel a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján, ennek hiányában másodlagosan szintén az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján, mivel a tényállás megfelelő felderítése érdekében a bizonyítási eljárásnak nagy terjedelmű megisméltése, illetőleg kiegészítése szükséges, harmadlagosan az ítélet megváltoztatását kérte keresetének helyt adva, és az indokolásban rögzítve, hogy a referenciakamathoz kötött szerződéses kikötések nem tartoznak a Törvény hatálya alá. Az elsődleges és másodlagos fellebbezési kérelem tekintetében kérte továbbá másodfokú perköltsége megállapítását, míg a harmadlagos kérelme vonatkozásában az alperes első- és másodfokú együttes perköltségben marasztalását.

A fellebbezési kérelme érdemi elbírálását megelőzően indítványozta a keresetlevél III. fejezetében részletesen kifejtett indokokra figyelemmel a Pp. 155/B. § (2) bekezdése alapján, a jelen per tárgyalásának felfüggesztése mellett a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnál a Törvény nevesített szakaszai (és alkalmazása és ez esetbeni támadása esetén a 2/2014. PJE határozat 2. pontja) alaptörvényellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása kezdeményezését, és emiatt a Törvény (és a 2/2014. PJE) hatálybalépésének időpontjára visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését, valamint a jelen peres eljárásban történő alkalmazásának kizárását, illetve a keresetlevél III. és IV. fejezetében, a 6/F/1. számú előkészítő iratban, valamint a jelen fellebbezés III. fejezetében kifejtett indokok alapján a jelen per tárgyalásának felfüggesztése mellett a Pp. 155/A. § (2) bekezdése szerint a megjelölt kérdésekben az Európai Unió Bírósága előtt a Törvény hivatkozott szakaszainak az Irányelv és az Európai Unió Alapjogi Chartájának keresetlevélben nevesített rendelkezéseibe való ütközése megállapítása céljából előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését azzal, hogy a Fővárosi Ítéltábla az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata 267. cikke értelmében az Európai Unió jogának értelmezését igénylő

16.Gf.40.572/2014/5.

kérdések vonatkozásában köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezése körében rögzítette, az ítélet indokolása szerint a Törvény szabályai nem eredményezik automatikusan az általa megjelölt elvek és jogok sérelmét. Mindezek alapján a Törvény szabályai közvetve az elsőfokú bíróság álláspontja szerint is Alaptörvénybe ütköznek, így az utólagos normakontroll kezdeményezésének helye lett volna. A bírói kezdeményezéssel megindítandó utólagos normakontroll iránti eljárásban az alkalmazáson keresztüli jogsérelem elégséges az eljárás megindításához.

A per tárgyalásának Pp. 155/A. §-a alapján történő felfüggesztésének hiányában a per tárgyalását a Pp. 152. § (2) bekezdése alapján kérte felfüggeszteni, mivel a Törvény számos alkalmazandó szabályának Alaptörvénybe ütközésének megállapítása iránt a Fővárosi Törvényszék által folyamatban lévő perben kezdeményezett, az Alkotmánybíróság előtt III/01522/2014. szám alatt iktatott utólagos normakontroll iránti eljárás van folyamatban, mely eljárásban hozandó döntés a jelen per előzetes kérdésének minősül.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése tekintetében változatlanul fenntartotta azon álláspontját, miszerint a Törvény, illetve annak megalkotása több ponton sérti az EU-jogot. A tagállami bíróságok minden esetben kötelesek biztosítani a közösségi jog érvényesülését, akár a nemzeti jogszabály figyelmen kívül hagyásával. Az Európai Unió joga tehát a magyar jog bármely rendelkezésével szemben elsőbbséget élvez. Az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kellett volna azt is, hogy az Irányelv „implementálását” biztosító jogszabályok valóban megfelelnek-e az Irányelv által kitűzött céloknak.

Az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte az Európai Unió Chartájának 51. cikkének (1) bekezdését, amikor nem tartotta a Chartát jelen eljárásban alkalmazhatónak. Amennyiben a tagállami bíróságok olyan jogszabályt értelmeznek, amelyek a közösségi jog által szabályozott jogviszonyokat érintenek, a Charta alkalmazandó. Az EU jogának szupremáciájából (elsőbbségéből) és a tagállami hűség elvéből fakadóan tehát az elsőfokú bíróságnak minden, az ítéletének meghozatala során figyelembe veendő, az Irányelv tárgykörébe tartozó életviszonyokat szabályozó tagállami jogalkotói és jogalkalmazó aktus – így a Törvény, a releváns jogegységi határozatok és kollégiumi állásfoglalás – uniós jognak való megfeleléseit érdemben vizsgálnia kellett volna. Tekintettel arra, hogy a jelen eljárás és az annak alapjául szolgáló Törvény olyan fogyasztói szerződéseket érint, amelyekre az Irányelv hatálya kiterjed, nem lehettek volna figyelmen kívül hagyandók az EU-jog előírásai.

Indítványozta, hogy az elsőfokú bíróság kérje az Európai Unió Bíróságának állásfoglalását a tekintetben, hogy: Értelmezhető-e az Európai Unióról szóló Szerződés 127. cikkének (4) bekezdése akként, hogy az Európai Központi Bankkal szemben fennálló konzultációs kötelezettség megszegésével elfogadott nemzeti jogszabály nem alkalmazható? Értelmezhető-e az Irányelv 8a. cikke akként, hogy amennyiben az adott

16.Gf.40.572/2014/5.

tagállam az Irányelv rendelkezéseihez képest szigorúbb rendelkezéseket tartalmazó nemzeti jogszabályról, illetve azok módosításáról a Bizottságot nem értesítette, az adott nemzeti jogszabály nem alkalmazható?

Indítványozta továbbá, hogy a Fővárosi Ítéltábla kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága előtt annak megállapítására, hogy

– összeegyeztethető-e az Irányelv 8. cikkével, továbbá a jogbiztonság és a bizalomvédelem elvével egy olyan tagállami átültető szabályozás, amely az Irányelv által szabályozott területen elfogadott szigorúbb intézkedéseket visszamenőleges hatállyal is alkalmazni rendelik egy olyan periódusra, amelyben az Irányelvet a maga teljességében még át sem ültette,

– értelmezhető-e az Irányelv 4. cikkének (1) bekezdése akként, hogy azzal ellentétes egy nemzeti jogszabály azon rendelkezése, amely megdönthető törvényi vélelmet állít fel a fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés tisztességtelensége mellett, és amely kizárja, hogy az eljáró bíróság a vélelem megdöntésére irányuló eljárás során az eset valamennyi körülményét figyelembe véve mérlegelje a szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét, avagy tisztességét,

– összeegyeztethető-e az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésével, illetve 5. cikkével és mellékletének 2. pont b) alpontjával a Törvény 4. § (1) bekezdésének e) pontja, amely szerint az átláthatóság követelményének érvényesülését az sérti, ha a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására.

Arra az esetre, ha a Fővárosi Ítéltábla a Törvény EU-jog sértő rendelkezéseit a Charta rendelkezéseinek ellenére alkalmazhatónak találná, indítványozta az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikke szerint a tekintetben, hogy összhangban van-e egy olyan tagállami szabályozás a Charta 47. cikkével, amely az Irányelv érvényesítésével összefüggésben felállított, visszaható hatályú törvényi vélelem megdöntésére olyan bírósági eljárásban ad lehetőséget, amely során a felperes kirívóan rövid határidőn belül, rendkívül részletes keresetet köteles előterjeszteni, és amelyben a felek a későbbiekben csak kivételes esetben jogosultak bizonyítékok előterjesztésére.

Amennyiben pedig a Fővárosi Ítéltábla kétségesnek találná a Charta sérelmét, előzetes döntéshozatali eljárást annak megállapítására indítványozott, hogy összeegyeztethető-e a szerződésekkel azonos jogi kötőerővel rendelkező Alapjogi Charta 17. cikkével az a tagállami gyakorlat, amely úgy foszt meg gazdasági szereplőket jogos várományuktól, hogy nem biztosít megfelelő kompenzációt.

Indítványozta továbbá előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy

– vajon értelmezhető-e úgy az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése, hogy csak abban az esetben mentesül az általános szerződési feltétel a tisztességtelenség vizsgálata alól, ha

16.Gf.40.572/2014/5.

„tételes és kimerítő szabályozást” tartalmaz vagy elégséges, hogy a feltételek a hatályos jog alkalmazási körében mozognak anélkül, hogy a feltételeket használó fél kiigazításokat hajtott volna végre, továbbá, ha e kérdés megválaszolása során az Európai Unió Bírósága arra a jogértelmezésre jutna, hogy valóban szükséges feltétel „tételes és kimerítő szabályozás” léte, úgy mely kritériumok figyelembe vételével vizsgálható és állapítható meg egy szabályozás tételessége, taxatív volta,

– vajon az Irányelv keretén belül a transzparencia követelménye egy önálló esete a tisztességtelenségnek, amely nem értelmezhető bele a tisztességesség általános alakzatába, tehát horizontális közvetlen hatály hiányában nem is alkalmazható két magánfél között, vagy nem. Tekintettel arra, hogy ez a kérdés a felek között vitatott, az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárás keretében való megkeresése feltétlenül indokolt, hiszen ez a kérdés nem vitásan az Irányelv 3. cikk (1) bekezdésének és az 5. cikknek az egymáshoz való viszonyának értelmezését igényli, amely értelmezési kérdést az EU-jog alapján kizárólag az Európai Unió Bírósága jogosult elvégezni.

Az eljárási szabálysértések tekintetében az indokolási kötelezettség megsértését és a szükséges bizonyítási eljárás téves mellőzését állította. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az 1-9. és 19-22. sorszám alatti minden kikötésre nézve külön bemutatta, hogy biztosította a szerződés megszüntetésének jogát a teljes előtörlesztés lehetőségén keresztül. E körben megjelölte a vonatkozó általános szerződési feltételt. Az ítélet nem tartalmaz indokolást arra nézve, hogy az elsőfokú bíróság miért nem fogadta el bizonyítottnak azt a tényt, hogy az előtörlesztés útján a fogyasztói szerződések megszüntethetőek voltak, így a Törvény a felmondási elve teljesült. Az elsőfokú bíróság annak sem adta indokát, hogy a kikötések kógens jogszabályt tükröző tartalma ellenére miért vizsgálta mégis azokat a tisztességtelenség égisze alatt, miért hagyta figyelmen kívül azon, a Törvény hatálya körében előterjesztett előadását, hogy a Kivonatban nevesített szerződéses kikötéseket devizafinanszírozás esetében is alkalmazta, így azok, figyelembe véve a Törvény ítélet meghozatalakor hatályos 1. §-át, nem tartoznak a Törvény tárgyi hatálya alá. Tekintettel arra, hogy az ítéletből, a szűk körű eljárás adataiból nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság mire alapította az ítélet Törvény tárgyi hatályával kapcsolatos, valamint a 4. § (1) bekezdés f) pontjával kapcsolatos döntését, ezért az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság valamennyi egyoldalú szerződésmódosítással kapcsolatos kikötés vonatkozásában megállapította az egyértelműség és világosság elvének sérelmét. A megfogalmazásból („egy átlagos fogyasztó számára nem feltétlenül világos fogalom”) azonban tényként állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróságban nem alakult ki olyan meggyőződés, hogy az átlagos fogyasztó számára a kérdéses fogalom nem egyértelmű és világos, az elsőfokú bíróság nem volt képes arra, hogy a vizsgált fogalmak – kikötésrészek – kapcsán értékelje az

16.Gf.40.572/2014/5.

adott (hibásan értelmezett) elvnek való megfelelést, ez szakértelmét meghaladta, ezért a Pp. 177. § (1) bekezdése alapján nyelvész szakértő kirendelésére lett volna szükség. Az elsőfokú bíróság hibásan értelmezte a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjai szerinti elveket, nem vette figyelembe, miért lett volna szükség az általa megjelölt elvek (ténylegesség és arányosság, átláthatóság, objektivitás) vonatkozásában közgazdasági szakértő kirendelésére. Kifejezetten releváns tény az, hogy a kikötésekben szereplő okok egyenként vajon lehetőséget adnak-e arányos kamatemelésre, átláthatóak-e az átlagos fogyasztó szempontjából a Törvény szerinti elv egyetlen helyes – azaz EU-jog konform – értelmezése mentén, objektívak-e. Az, hogy az elsőfokú bíróság a közgazdasági szakértő kirendelését szükségtelennek tartotta, azonban a Törvény szerinti elvek helyes értelmezését figyelmen kívül hagyta, ahhoz vezetett, hogy tényállítások körében felajánlott bizonyítási indítványok hibás következtetés alapján kerültek elutasításra, ezáltal a tényállás kellő körben való felderíthetősége nem volt lehetséges. Állította, hogy a tanú az árazási elveinek kialakításával és alkalmazásával, valamint a referenciakamattal kapcsolatos gyakorlattal összefüggésben releváns tényekre tudott volna nyilatkozatot tenni, így arra nézve is, hogyan valósult meg a referenciakamathoz kötött kamatváltozás esetén az az automatizmus, amely az egységes bírói gyakorlat alapján a kérdéses rendelkezéseket kiemelte az egyoldalú szerződésmódosítás köréből, így a Törvény hatálya alól. Tekintettel arra, hogy a referenciakamattal kapcsolatos kikötés jogi minősítése vonatkozásában az automatizmus léte releváns körülmény, nem volt szükségtelen, és emiatt mellőzhető a felajánlott bizonyítási indítvány. Azzal, hogy az elsőfokú bíróság hibásan nem vette figyelembe az árazási elvek létét és tartalmával kapcsolatosan felajánlott bizonyítási indítványt, szintén a tényállás megállapíthatóságát lehetetlenítette el.

Az ítélet érdemi megállapításai tekintetében a következőkre hivatkozott. A keresetlevélben bemutatta, hogy a Kivonatban idézett szerződéses kikötései egyben deviza alapúnak nem minősülő fogyasztói szerződésekben is alkalmazásra kerültek, így azok a Törvény hatálya alá tartozónak nem minden vonatkozásban minősíthetőek. Egy egyedileg meg nem tárgyalt kikötéseket tartalmazó egyedi szerződés esetén igazolta, hogy az deviza finanszírozásnak minősülő pénzügyi lízingszerződés volt, nem pedig deviza alapú. Az elsőfokú bíróság e körben azonban a Törvény egyértelmű rendelkezése ellenére nem állapította meg, hogy ezek nem tartoznak a Törvény hatálya alá, és e körben semmiféle indokolást sem rögzített. Ezáltal a Törvény 1. § (1) bekezdését megsértve hozta meg ítéletét.

Az elsőfokú bíróság a referenciakamathoz kötött kamatváltozásról rendelkező szerződéses kikötéseket tévesen értelmezte, ezért téves jogkövetkeztetést vont le. A joggyakorlat szerint ugyanis a referenciakamathoz kötött kamatváltozás nem minősül egyoldalú szerződésmódosításnak, az a szerződésben rögzített, a felek egyező akaratával elfogadott automatizmus, így a referenciakamathoz kötött kamatváltoztatást

16.Gf.40.572/2014/5.

lehetővé tévő szerződéses kikötés nem tartozik a Törvény hatálya alá, így rá értelemszerűen a tisztességtelenségi vélelem sem alkalmazható. E körben hivatkozott a joggyakorlatot irányadóan összefoglaló BDT 2013. 2907. számon közzétett döntésre.

Ismételten hivatkozott arra, hogy a csatolt általános szerződési feltételek egyes rendelkezései alapján az általános szerződési feltételekben meghatározott referenciakamat változása esetén az egyedi szerződések szerinti ügyleti kamat a referenciakamat változásához kötötten alakult. Amennyiben a referenciakamat változott, az egyedi szerződésekben meghatározott ügyleti kamat is változott, ahogy erre a szerződéses rendelkezés lehetőséget is adott. Sérelmezte az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a hivatkozott referenciakamathoz kötött változásokról szóló kikötések nem automatizmuson alapultak. A Kivonatban idézett kikötés szövegekből egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság által hibásan az automatizmust kizáró kifejezésnek minősített „jogosult”, illetve „módosíthatja” kifejezések arra vonatkoznak, hogy a hivatkozott BDT-vel összhangban a küszöbértéket meghaladó referenciakamat változása esetén alkalmazza a szerződésben rögzített automatizmust, érvényesíti a referenciakamat-változást, illetve küldi ki az értesítést. Releváns tény, hogy a kérdéses kikötések vonatkozásában az ügyleti kamatot tartalmazó lízingdíj változása a referenciakamat küszöbértéket meghaladó változása esetén automatikusan megtörtént-e. Erre nézve nem lett volna mellőzhető a felajánlott tanúbizonyítás lefolytatása. E körben a Törvény tárgyi hatálya alá tartozás hiányában a kereset kereshetőségi jog hiánya miatti elutasításának lett volna helye.

Kifogásolta azt is, az elsőfokú bíróság nem adta indokát, hogy a tisztességtelenségi teszt első két szintjének vizsgálatát miért mellőzte. Utalt arra, bemutatta, hogy az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése alapján kizárt az olyan szerződéses kikötések vizsgálata, amelyek kógens jogszabályok rendelkezéseit tükrözik, az egyoldalú szerződésmódosításra irányuló szerződéses kikötések miként tükrözik a Hpt. és a 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet kógens rendelkezéseit, a rá kötelező erővel rendelkező Magatartási Kódexben nevesített rendelkezéseket. E körben egyebek mellett előadta, hogy az EU-jog a tisztességtelenség tárgyi hatályát a kógens jogszabály rendelkezéseit visszatükröző általános szerződési feltételekben húzza meg. Az ezen EU-jogi szabályt implementáló Ptk. ezt úgy ülteti át a magyar jogba, hogy a jogszabály előírásának megfelelő általános szerződési feltételek esetében zárja ki a tisztességtelenség vizsgálatát. A PK vélemény a tisztességtelenség tárgyi hatálya körében azonban még azt is megkívánta, hogy a kógens szabály kimerítően (taxatív) szabályozza az adott kérdést. Ez olyan plusz feltétel, amit az Irányelv nem tartalmaz. Az Irányelv ugyanis a tisztességtelenség tárgyi hatálya körében nem tesz megkülönböztetést a kimerítő (taxatív) kógens szabály és a keret jellegű kógens szabály között. Ez utóbbi tekintetében külön mérlegelést igényel, hogy vajon az adott szabályozás kimerítő jellegű-e, vagy sem.

Az „RWE-ügyben” az egyik fő kérdés szintén az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésének

16.Gf.40.572/2014/5.

értelmezése volt, e vonatkozásban idézte a Főtanácsnok egyes, a tárgy szempontjából jelentős megállapításait. A Főtanácsnok szerint az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése azon alapul, hogy a kógens szabály esetén vélelmezett, hogy „a szükséges átfogó értékelést a tagállam a jogalkotási eljárás keretében már elvégezte”. Tehát nincs relevanciája, hogy az adott általános szerződési feltétel alapját képező kógens rendelkezés kimerítő szabályozáson alapul vagy sem, mert a jogalkotó mérlegelésébe tartozik az, hogy milyen mélységű és részletességű szabályozást gondol elégségesnek az egyensúly megteremtéséhez. Állította, az Irányelv vertikális közvetlen hatálya fennáll. A vertikális közvetlen hatály kizárólag az Irányelv átültetéséért felelősséget viselő tagállammal szembeni hivatkozás lehetőségét teremti meg, amelynek egyik eszköze az Irányelvvvel ellentétes tagállami intézkedés félre tétele és figyelmen kívül hagyása. Jelen esetben ez azzal a következménnyel jár, hogy az eljáró bíró köteles az Irányelv 1. cikk (2) bekezdésével ellentétes 2/2012. PK véleményt figyelmen kívül hagyni, és a tisztességtelenség vizsgálatának 1. szintű tesztjét lefolytatni. Állítása helyességét igazolja az Országgyűlés elé terjesztett T/1272. számú törvényjavaslat is. Tekintettel arra, hogy a perbeni szerződéses kikötések mind forint alapú, mind deviza alapú, mind devizafinanszírozású pénzügyi lízingszerződések esetén alkalmazandóak, azonos egyoldalú szerződésmódosítási kikötések vonatkoznak minden, a Törvény hatálya alá tartozó fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre, megállapítható, hogy a 2010. november 27. után hatályba lépett általános szerződési feltételek egyike vonatkozásában sincsen valójában alperes – a jogalkotó – szerint sem helye a tisztességtelenség vélelmezésének. A törvényjavaslat az elsőfokú bíróság ítélet meghozatalakor nem volt ismert, azonban azt a másodfokú eljárásban figyelembe kell venni, és ennek megfelelően az ítélet megváltoztatásával a keresetnek a 2010. november 27. után hatályba lépett kikötések vonatkozásában helyt kell adnia.

A részleges érvénytelenség megállapíthatósága körében, utalva a 2014. július 14-én és 16-án megtartott szakmai megbeszéléseken kialakult álláspontokról szóló „Emlékeztetőben” írtakra is, hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróságnak kötelessége az egyes kikötéseket részleteiben vizsgálni, és azokból csak a tisztességtelenségnek talált elemeket kiemelni, azok tisztességtelenségét megállapítani, a kikötés maradék részének érvényességének fenntartása mellett. Több perben született már részleges érvénytelenséget megállapító első fokú ítélet. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ezzel ellentétes álláspontra helyezkedett. A helyes megközelítés alapján az elsőfokú bíróságnak okonként, tisztességtelenségnek talált kifejezéseként kellett volna vizsgálnia a kikötéseket, a tisztességtelen elemeket a kikötésekből kiemelve kellett volna továbbvizsgálnia a kikötéseket.

Az elsőfokú bíróság a Törvény szerinti elveket is hibásan értelmezte. Az, hogy az elsőfokú bíróság a Törvény elveinek értelmezése során a 2/2012. PK véleményt idézte be és az ebben írt tartalommal követelte meg a szerződéses kikötésekben az elvek megvalósulását, a Törvény hibás értelmezésén alapuló hibás jogi következtetés

16.Gf.40.572/2014/5.

levonásához vezetett. Valamennyi elv tekintetében idézte a törvényi tartalmat, bemutatta a 2/2012. PK véleményben rögzített többletkövetelményeket is, és meghatározta ezen elvek teljesülésének vizsgálata szükséges szempontjait. Egyebek mellett az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve kapcsán kifejtette, hogy ezen elv értelmezésénél az EU-jog vonatkozó jogesetei vehetők figyelembe, valamint a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény addig, ameddig az nem terjeszkedik túl a Törvény elvárásain. A szerződéses rendelkezések megismerése, megfelelő áttanulmányozása kötelezettség is a fogyasztó részéről.

Változatlan érvelése szerint az átláthatóság elve nem keletkeztet önálló, plusz feltételt, az egy formai kritérium, amely azt a kötelezettséget jelenti, hogy a kógens jogszabályi rendelkezésekből, illetve a tisztességtelenség általános követelményéből levezethető tartalmi elemek a fogyasztó számára átlátható (transzparens) módon jelenjenek meg a szerződésben. A feltételek a fogyasztó számára egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy az ott szereplő, ok-listában felsorolt körülmények változása függvényében a fogyasztó fizetési kötelezettsége is változik. A fogyasztó fizetési kötelezettsége változásának mértéke pedig megegyezett az ok-listában meghatározott körülmények változásának mértékével. Kiemelte, a Kúria rögzítette, hogy az átláthatóság körében a változás leképezése nem feltétlenül egy képlet általános szerződési feltételben való rögzítésével teljesül. A szabályozási környezet változásának lehetőségei a jövőre nézve korlátlanok, ezen korlátlan mértékű ismeretlent tartalmazó szabályok előre történő számszerűsített leképezése fogalmilag kizárt.

A felmondhatóság elvére nézve előadta, e körben releváns, hogy a törvény akkor teljesül, amennyiben a kikötés biztosítja egyoldalú szerződésmódosítás esetére a fogyasztó számára a szerződés felmondásának, megszüntetésének lehetőségét, ezen túl további feltételt nem szab.

A szimmetria elve vonatkozásában arra utalt, a Hpt. 210. § (3) bekezdésének 2010. augusztus 1-jén hatályba lépett módosítása folytán a feltételek a fogyasztó javára bekövetkező kedvező változása fogyasztó javára történő érvényesítésének kötelezettsége kógens jogszabályi előírássá vált. A 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6/f. pontjának indokolásából kitűnik, hogy amennyiben jogszabályi rendelkezés felmondási jogot biztosít a fogyasztó számára, akkor annak külön az általános szerződési feltételben történő szabályozása nem szükséges. Figyelemmel ezért arra, hogy 2009. augusztus 22-től jogszabály kógens rendelkezése biztosítja a szimmetria elvének teljesülését, annak szerződésekben történő rendezése nem szükséges, azzal kapcsolatosan a tisztességtelenség körében vizsgálat nem végezhető.

Ezt követően táblázatokba foglaltan, elvek szerinti bontásban kitért az egyes kikötésekhez fűzött ítéleti indokolásokra.

Az 1. táblázat a Kivonat 1-6., 8., 19-21. és 20-22. soraiban írt kikötésekre vonatkozott.

16.Gf.40.572/2014/5.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve (b) alpont) vonatkozásában:

Előadta, hogy az egyértelmű megfogalmazás elvének az a lényege, hogy az átlagos fogyasztó megérthesse, van lehetőség a szerződés egyoldalú módosítására, és erre meghatározott okok esetén kerülhet sor. A hivatkozott szerződéses rendelkezésekből megállapítható a fogyasztó számára, hogy abban az esetben, ha az ott meghatározott körülményekben változás következik be, a pénzügyi intézménynek jogában áll a kamat mértékét megváltoztatni, azt emelni, illetve csökkenteni. A fogyasztó számára a szerződéses rendelkezésekből egyértelműen és érthetően megállapítható, hogy a pénzügyi intézmény a szerződés alapján jogosult a kamat módosítására, tehát a szerződésmódosítási okként megjelölt feltételek változása az ügyleti kamat módosítását, ennek következtében a fogyasztó fizetési kötelezettségének módosulását eredményezheti. Amennyiben valamely rendelkezés nem világos vagy egyértelmű számára, úgy jogosult és köteles is kérdezni. Az ítéletben kiemelt kifejezések a magyar nyelvet ismerő személy számára tökéletesen érthetőek. A „refinanszírozási feltételek megváltozása” egyértelműen és világosan azt jelenti, hogy a refinanszírozás feltételei megváltoznak, ugyanígy egyértelmű és világos az, hogy mit jelent az „adó vagy illetékhátrány”, illetve a „többletköltség”. Az átlagos fogyasztó kifejezetten egy átlagos, olvasni tudó és az elolvasott szöveget megértő és értelmező személy ideája az EU gyakorlat szerint, erre utal, hogy még az idegen nyelvű, illetve valóban szakmai kifejezések alkalmazása sem minősül az egyértelmű és világos megfogalmazás megsértésének, mint ahogy azt maga az ítélet is rögzíti. Az ítélet tehát egyértelmű tartalmú magyar szavak vonatkozásában kérdőjelezi meg azok érthetőségét. Nem minősülhet bizonyítottnak a per eldöntésében kiemelten releváns azon körülmény (az adott kifejezés átlagos fogyasztó általi megérthetősége), ha arra nézve az ítélet annyit rögzít, hogy „nem feltétlenül”. Az elsőfokú bíróság nem derítette fel a tényállást, hibázott, amikor a nyelvész szakértő kirendelését megtagadta, különös tekintettel arra, hogy az láthatóan nem szükségtelen bizonyítás lett volna. Mindemellett, amennyiben az elsőfokú bíróság a sérelmezett fordulatok vonatkozásában azt észlelte, hogy e fordulatok tisztességtelenek, a kérdéses fordulatok érvénytelenségét kellett volna megállapítani, annak kikötésből való kiemelésével a kikötés egyértelművé, így tisztességesé vált volna.

Részletesen indokolta, hogy a tételeesség elve és objektivitás elve az a) alpont, a ténylegesség és arányosság elve a b) alpont, a szimmetria elve az a) és b) alpont tekintetében, valamint a felmondhatóság elve miként teljesült.

Az átláthatóság elve (a b) alpont) vonatkozásában előadta, hogy az ok-lista nem általánosan megfogalmazott körülményeket tartalmaz, hanem azokat az okokat, amelyek bekövetkezése esetén a kamat változtatható. Lényeges, hogy ezen körülmények – tipikusan a forrásköltség változásával összefüggő okok – a későbbi kógens jogszabályokban is elfogadott módosítási okként jelentek meg. A kikötéseknek nem kell konkrét számadatokat eredményező számítási módszert, mértéket

16.Gf.40.572/2014/5.

tartalmaznia, ilyenre nincsen is lehetőség. A szerződéses rendelkezésekben megjelölt okok a Törvény által meghatározott, és a Fővárosi Törvényszék Cetelem Bank ügyében hozott döntésében is alkalmazott kívánalmaknak megfelelnek.

Tekintettel arra, hogy a Kivonat 7., 9-10. soraiban idézett kikötések vonatkozásában az ítélet nem tartalmaz eltérő megállapításokat, így azok vonatkozásában utalt az 1. táblázatban írtakra azzal, hogy azok c) pontjában nevesített struktúra nevéből is láthatóan „fix”, azaz változatlan havidíjas struktúrák, így a lízingdíj részét képező kamat egyoldalú módosítására vonatkozó szabályok hatálya alá nem vonható. Idézésére kizárólag azért került sor, mert a Törvény szerint a teljes szerződéses kikötést szerepeltetnie kellett. Mindazonáltal az 1. táblázatban írtak a c) pontra is megfelelően vonatkoztathatóak, amennyiben a c) pont egyoldalú szerződésmódosításként lenne elfogadható.

A Kivonat 1-18. szám alatt nevesített kikötések vonatkozásában összefoglalóan arra is hivatkozott, hogy a PSZÁF/MNB által vizsgált és jóváhagyott, a 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet figyelembevételével készült Magatartási Kódexben található szerződésmódosítási okokkal szövegszerűen azonos, illetve részben a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendeletet szövegszerűen idéző szerződésmódosítási okok a Törvény és az elsőfokú bíróság szerint sem minősülhetnek tisztességtelennek, azok a Törvény szerinti valamennyi elvnek megfelelnek.

A 2. táblázat a Kivonat 17. sorában írt kikötésre vonatkozott.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve (b) alpont) vonatkozásában:

E körben lényegében az 1. táblázatban írtakkal azonosan foglalt állást azzal, hogy amennyiben a fogyasztó számára valamely rendelkezés nem világos vagy egyértelmű számára (pl. SWAP vagy kötvény-hozamgörbe jelentése), úgy jogosult és köteles is kérdezni. Az ítéletben kiemelt kifejezések a magyar nyelvet ismerő személy számára tökéletesen érthetőek: kétféle görbe (függvény) egymáshoz képesti elmozdulásáról van szó, amely fogalom (két görbe egymáshoz képesti elmozdulása) minden általános iskolát elvégzett ember számára érthető fogalom.

Kitért továbbá ezen kikötés b) alpontja vonatkozásában a kikötés tételesség elvének, az a) alpont vonatkozásában az objektivitás elvének való megfelelésére is.

A ténylegesség és arányosság elve, a szimmetria elve, és az átláthatóság elve körében a b) alpont és a c) alpont tekintetében az 1. táblázatban írtakat idézte. Utalt arra is, hogy a 4. alpont nem egyoldalú szerződésmódosítási jogot rögzít, hanem arról rendelkezik, hogy a felek közös akarattal módosíthatják a szerződést a devizanemre, illetve a

16.Gf.40.572/2014/5.

hitelező teljesítésének devizanemére vonatkozóan. Ezért a 4. alpont nem tartozik a Törvény hatálya alá, a 4. § (1) bekezdése szerinti elvek mentén nem vizsgálható.

A felperes a 3. táblázatban a Kivonat a 11-16. és 18. soraiban írt kikötések tekintetében fogalmazta meg az álláspontját.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve körében lényegében az 1. és 2. számú táblázatban írtakkal egyező állítást tett.

A tételesség elve (I) alpont) vonatkozásában a fellebbezési előadás megegyezik a 2. számú táblázatban írtakkal, az I-II. alpont vonatkozásában pedig a 2. számú táblázatban a b) alpont tekintetében kifejtett állásponttal.

A felperes az I) alpont vonatkozásában a ténylegesség és arányosság elvénél az I) és II) alpont vonatkozásában a szimmetria és az átláthatóság elvénél az 1. és 2. táblázatban írtakkal azonosan fejtette ki álláspontját.

Az első fokú eljárásban előterjesztett bizonyítási indítványait fenntartotta.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását, a felperes másodfokú perköltségben marasztalását, továbbá a Pp. 155/A. §-a, 155/B. §-a és a 152. §-a alapján előterjesztett kérelmek elutasítását kérte. Az első fokú eljárásban tett nyilatkozatait mindenben fenntartotta.

Az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésének alaptalanságára nézve állította, a Törvény az alkotmányos követelményeknek megfelel, az Alaptörvénnyel összhangban van. A folyamatban lévő alkotmánybírósági eljárásokra tekintettel jelen per tárgyalása nem függeszthető fel. Felfüggesztésre az Abtv. 25. § (1) bekezdése szerint csak akkor van lehetősége, ha a bíróság az alkalmazandó jogszabályt maga is alaptörvény-ellenesnek tartja, vagy az alaptörvény-ellenességet az Alkotmánybíróság már megállapította.

Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének megalapozatlansága körében állította, az elsőfokú bíróság az ítéletből kitűnően figyelembe vette az uniós jogot, ennek során jutott arra a következtetésre, hogy az Irányelv átültetése megtörtént, s mivel nem merült fel olyan megalapozott kérdés, amellyel kapcsolatban az Európai Unió előzetes döntéshozatali eljárását kellett volna kezdeményeznie, az indítvány jogszerűen került elutasításra. Változatlanul hangsúlyozta az Alapjogi Charta perbeli alkalmazhatóságának hiányát azzal, hogy a Charta rendelkezéseinek értelmezésére a tisztességtelenségi szempontok kapcsán a Charta alkalmazandósága esetén sem lenne szükség, mert nem ezek fényében minősül egy adott kikötés tisztességesnek vagy tisztességtelennek. Egyebek mellett állította, a Charta 47. cikke által is elismert és biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot nem sérti a keresetindítási határidő szűkössége. A Törvény megoldása egyben nem csak a fogyasztók, hanem a

16.Gf.40.572/2014/5.

pénzintézetek érdekeit is szolgálja azzal, hogy megelőzi az azonos jogkérdésben hatalmas számú per megindítását.

Arra az esetre, ha a Fővárosi Ítéltábla érvelése ellenére érdemi vizsgálatra alkalmasnak tartaná a felperes által indítványozott, az Európai Unió Bíróságának felteendő kérdéseket, mind a tíz kérdés tekintetében, részben megismételve az első fokú eljárásban előadottakat, részletesen ismertette az ellenérveit.

Egyebek mellett hangsúlyozta, hogy az átláthatóság (transzparencia) követelménye a tisztességesség általános követelményéből következik. A Kásler-ügyben az Európai Unió Bírósága az átláthatóság és érthetőség követelményének az Irányelvben szereplő fogalmát általános jelleggel értelmezte, ahogyan annak valamennyi, fogyasztóval kötött szerződésben érvényesülnie kell. Az átláthatóság elvét a hazai bírói gyakorlat a Ptk-ban található, a tisztességtelen általános szerződési feltételekre vonatkozó szabályok részének tekinti, így a Ptk. 209. § (1) bekezdésének generálklauzulájából levezethető, tehát az átláthatóság követelménye már 2004. május 1-jét megelőzően is a magyar jogrendszer részét képezte. Ebből is fakadóan a Kásler-ítélet megállapításai analóg módon az egyoldalú kamatemelés tekintetében is alkalmazhatóak, mindebből következően a „konform jogértelmezés” szükségessége fel sem merül.

A felperes által állított eljárási szabálysértések vonatkozásában arra hivatkozott, hogy az első fokú eljárás a Törvény és a Pp. szabályainak megfelelő módon folyt le, eljárási szabálysértés nem történt, az elsőfokú bíróság a felajánlott bizonyítási indítványokat helytállóan mellőzte. A nyelvész szakértő kirendelésére az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvével kapcsolatban azért nem volt lehetőség, mert a perben nem azt kellett vizsgálni, hogy a nyelvtudomány szempontjából mi számít közérthetőnek, hanem azt, hogy a Kúria, illetve a Törvény által felállított jogi absztrakció, az „átlagos fogyasztó” szempontjából mi számít egyértelműen, érthetően megfogalmazott kikötésnek. Ennek feltételeit és követelményeit pedig a 2/2012. PK vélemény, a 2/2014. PJE határozat és a Törvény lefektette, így ezen elv vizsgálata kizárólag a bírói mérlegelés körébe tartozó jogkérdés volt. A közgazdasági szakértő kirendelésére az arányosság elve vonatkozásában azért nem volt lehetőség, mert a perben a bíróságnak a szerződéses kikötés szövegét kellett vizsgálnia, ez alapján lehetett és kellett döntenie a kikötések érvényességéről, nem volt kérdés, hogy a szerződésmódosításra vonatkozó kikötésekben szereplő okok közgazdaságtanilag lehetőséget adnak-e például az arányos kamatemelésre. A ténylegesség elve vonatkozásában pedig azért nem, mert az elsőfokú bíróság az összes kikötés tisztességtelenségét megállapította legalább egy, a ténylegességen kívüli másik elv alapján.

Az iratokból megállapítható, hogy a kikötések fenntartották a felperes egyoldalú kamatmódosítási jogosultságát, tehát a felperesnek lehetősége volt a saját cégcsoportja által megállapított referencia-kamatlábát saját belátása szerint egyoldalúan megváltoztatni, továbbá a kamat (lízingdíj) a referencia-kamatláb változásától függetlenül, az ok-listában szereplő okok változása esetén is egyoldalúan változtatható

16.Gf.40.572/2014/5.

volt. Az árazási elvek tartalma pedig a per eldöntése szempontjából irreleváns volt, mindezekből következően a felperes által indítványozott tanúkihallgatás szükségtelen volt a per eldöntése szempontjából.

Az első fokú ítélet felperes által sérelmezett megállapításai tekintetében (deviza-finanszírozás) állította, az elsőfokú bíróság döntése – a Pp. 215. §-ának megfelelően – a kereseti kérelem terjedelméhez igazodott. A felperes döntött arról, hogy a devizában folyósított és törlesztett kölcsöneire vonatkozó fogyasztói szerződéseit is az eljárás tárgyává teszi, ezzel maga ismerte el, hogy a hivatkozott szerződések annak hatálya alá tartoznak.

A felperes hivatkozása a referenciakamat vonatkozásában iratellenes, azt az általa F/4-F/10. szám alatt csatolt általános szerződési feltételek rendelkezései nem támasztják alá. A felperes általános szerződési feltételeiben rögzített kamatváltoztatási szabály egy esetben sem eredményez olyan változást, amely független lenne a felperes ráhatásától. Az általános szerződési feltételekben meghatározott referenciakamat ugyanis vagy a cégcsoport saját referenciakamata („..... Ingatlan Referenciakamat” vagy „..... Ingatlanlízing Referencia-kamatláb”) megjelöléssel, vagy pedig referencia-kamatlábát nem jelöl meg, hanem annak meghatározását a mindenkori saját pénzügyi Hirdetményében (Kamattájékoztatóban) foglaltakra utalja, ezeket illetően pedig az általános szerződési feltételek leszögezik azok változtatásának jogát. Amely szerződéses kikötés pedig piaci referenciakamatot (LIBOR/EURIBOR/BUBOR) rögzít, abban a piaci referenciakamat az ügyleti kamat részeként jelenik meg, az ügyleti (fizetendő) kamat változtatásának jogát pedig a felperes egy sor egyéb októl függően kiköti. Az elsőfokú bíróság nem a felperes által idézett szavakra, hanem a referencia-kamatra vonatkozó rendelkezések automatikus változást nem biztosító, illetve a felperes közvetlen és nem kontrollálható ráhatását lehetővé tevő összetett rendelkezésekre alapozta megállapításait. Az F/4-F/10. szám alatt csatolt általános szerződési feltételek tehát a Törvény hatálya alá tartoznak, mivel azok rendelkezései nem biztosítják a kamatváltoztatások automatikus, a felperes által egyoldalúan nem befolyásolható módját.

Téves a felperes érvelése a tekintetben is, hogy az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének rendelkezése kizárja, hogy tisztességtelennek legyen tekinthető olyan szerződési feltétel, amely jogszabályi rendelkezéseket tükröz, tekintettel arra, hogy e rendelkezés nem az ilyen feltételek tisztességtelenségéről rendelkezik, hanem az Irányelv hatályáról. Abban az esetben tehát, ha a Törvény alapján olyan szerződési feltételek vizsgálatára kerül sor, amelyek eltérést nem engedő, kogens jogszabályi rendelkezéseket változtatás nélkül vettek át, az Irányelv bizonyosan nem alkalmazandó, ugyanakkor a tisztességtelenség vizsgálata a magyar polgári jog alapján egyáltalán nem kizárt.

Utalt arra is, az Európai Unió Bíróságának a kötelező érvényű normákkal kapcsolatos gyakorlatát megerősíti a 2014. szeptember 10-én, a C-34/13. számú ügyben hozott

16.Gf.40.572/2014/5.

ítélete is. Ebben az ítéletben az Európai Unió Bírósága kimondja azt is, hogy a nemzeti bíróságok mérlegelési körébe tartozik annak megítélése, hogy egy tagállami szabályozás nem teszi-e gyakorlatilag lehetetlené vagy rendkívül nehézé az ezen Irányelv által a fogyasztóknak biztosított jogok védelmét. Kimondta azt is, „a fogyasztóval kötött szerződésben szereplő valamely szerződési feltétel kizárólag akkor nem tartozik ezen irányelv hatálya alá, ha az említett szerződési feltétel kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezést tükröz (...), aminek a vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata”. Ebből következően a jelen perben az ítélőtábla feladata a tisztességtelenség vizsgálata és annak megállapítása, hogy az Irányelv 1. cikk (2) bekezdése alapján a 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet olyan kötelező érvényű norma-e, amely az Irányelv hatálya alá tartozik. Ennek során pedig nem hagyható figyelmen kívül a 2/2012. PK vélemény megállapítása sem. Hangsúlyozta, hogy a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet azonban nem ad lehetőséget keret jellegű norma volta folytán a tisztességtelenség vizsgálatának mellőzésére.

A 2014. évi XL. törvényként kihirdetett elszámolási törvény 2014. október 15-én lép hatályba, ezért jelen per szempontjából irreleváns.

A részleges érvénytelenség tekintetében állította, hogy a régi Ptk. és az új Ptk. is kizárólag a szerződés, mint kötelmi egység részleges érvénytelenségét ismeri, az Emlékeztető is a felperes által hivatkozott véleményt szerződéses rendelkezésre vonatkozóan tette.

A Törvény szerinti elvek értelmezése körében egyebek mellett előadta, az elsőfokú bíróság teljes joggal hivatkozott az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében született 2/2012.(XII.10.) PK véleményben foglaltakra, melyet a 2/2014. számú PJE határozat teljes terjedelmében megerősített. A Törvény 4. § (1) bekezdésében a PK vélemény 6. pontját tükrözi. Valamennyi elv vonatkozásában részleteiben vitatta a felperes által előadottakat.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve körében arra utalt, hogy a felperes változatlanul figyelmen kívül hagyja, hogy ezen elv érvényesülését fogyasztói jogviszonyokban kell vizsgálni. Erre tekintettel az egyértelműség és érthetőség követelménye elsősorban azokra a feltételekre vonatkozik, amelyek esetén a pénzügyi jogosult a kamat mértékét meghatározott feltételek mellett egyoldalúan módosítani. Az elvárás célja ugyanis az, hogy a fogyasztó előre lássa a kamatok, költségek, díjak esetleges változásának lehetőségét, megértse, előre lássa és értékelje az ezekből eredhető gazdasági következményeket. Nem elég tehát, hogy nyelvtanilag érthetőek legyenek a feltételek, a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy a módosításból eredő gazdasági következményekkel is tisztában lehessen. Az F/3. szám alatt csatolt rendelkezések nem tesznek eleget az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, mivel azok az átlagos fogyasztó számára nem érthetőek, így azok gazdasági következményeit nem is lehet képes a saját kötelezettségei szempontjából értékelni. Az átláthatóság elve tekintetében nem vitatta, hogy valóban nem követelmény a képlet,

16.Gf.40.572/2014/5.

vagy számszerűsített prognosztizáció feltüntetése az általános szerződési feltételben, de ettől még a feltételek nem felelnek meg az átláthatóság követelményének. Az okok közül számosat a felperes, illetve a cégcsoportjának másik tagja, a fogyasztó számára átláthatatlan módon módosíthat, továbbá az ok-lista általánosan megfogalmazott körülményeket tartalmaz, így a fogyasztó nem képes a maga számára értékelni az abból eredő gazdasági következményeket.

Az egyes kikötésekkel kapcsolatos ítéleti megállapítások kapcsán ugyancsak fenntartotta az első fokú eljárásban részletesen kifejtett álláspontját, melyet táblázatban foglalt össze, megtartva az általa korábban alkalmazott sorrendet. A kifejtett indokai alapján állította, a Kivonat az 1-6., 8., 19-22. soraiban foglalt kikötések, illetőleg a fellebbezésben állítottak nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt felmondhatóság, szimmetria, az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, valamint az átláthatóság elvének, mindezek körében az ítélet megállapításai jogszerűek voltak. Utalt arra is, az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve teljesülésének feltétele az is, hogy a fogyasztó megismerhesse, megérthesse a fizetési kötelezettségeit meghatározó tényezők jövőbeni változásának következményeit. A fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni, hogy előre láthassa azt, hogy az egyes fizetési kötelezettségeit miként változtathatja meg az ok-lista elemeinek jövőbeni változása. Az elsőfokú bíróság helytállóan alapította az ítéletet azon megállapítására, miszerint a kiemelt kifejezések „egy átlagos fogyasztó számára nem feltétlenül világos fogalmak”. Az elsőfokú bíróság a szerződésben használt szakmai fogalmakat, idegen szavakat nem önmagában értékelte, hanem azt vizsgálta, hogy azok a szerződéses kikötések érthetőségét mennyiben befolyásolják. A „nem feltétlenül világos” ítéleti kifejezést a bíróság a 2/2012. PK vélemény szóhasználatával egyezően alkalmazta.

A kivonat 7., 9. és 10. soraiban hivatkozott felperesi kikötésekkel kapcsolatban az álláspontja továbbra is az, hogy a felperes a kikötések c) pontja szerint „fix” havidíjas konstrukció esetén is jogosult volt a szerződés egyoldalú módosítására, amelyet az utolsó havi lízingdíj összegében kumulatíván érvényesíthetett, így ezen szerződéses kikötések c) pontjai is a Törvény hatálya alá tartoznak. A felperesi értelmezéssel ellentétben az ítélet a c) pont kapcsán azt a jogilag releváns álláspontot foglalta el, hogy a rendkívüli árfolyamesemény esetére kikötött szerződésmódosítási jog az a) és b) pontoknál írt összes elvet sérti.

A Kivonat 17. sorában feltüntetett kikötés tekintetében ugyancsak az első fokú eljárásban előterjesztett ellenkérelemben foglaltakra hivatkozva hangsúlyozta, hogy a fellebbezésben állítottak nem felelnek meg a tételes meghatározás, az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, valamint az átláthatóság elvének, hiszen nem felelnek meg a Törvény 4. § (1) bekezdés b), g), a),

16.Gf.40.572/2014/5.

c), d) és e) pontjának.

Egyebek mellett kitért arra, hogy egy közgazdasági képzettséggel nem rendelkező átlagos fogyasztótól aligha elvárható, hogy a „refinanszírozási feltételek megváltozása” vagy a „kötvény és SWAP hozamgörbék egymáshoz képest történő elmozdulása” kifejezést annak gazdasági összefüggéseivel és a kitétel rá vonatkozó következményeivel együttesen értelmezni tudja, nem helytálló a felperes azon állítása sem, miszerint a fogyasztó tájékozódási kötelezettségének körébe tartozna, hogy olyan szakmai, közgazdasági fogalom (pl. refinanszírozás) jelentése iránt érdeklődjön, amelynek – információhiány következtében – még a kötelezettségeire vonatkozó jelentőségét sem képes érzékelni.

A c) ponttal kapcsolatban úgyszintén annak Törvény hatálya alá tartozását állította. Álláspontja szerint továbbá a szerződéses kikötés 4. pontja is ténylegesen egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosít a felperes részére, mivel a felperes jogosult „felajánlani” a szerződés módosítását a fogyasztónak, aki ha ezt nem fogadja el, a felperes jogosult megtagadni a teljesítést. Az ítélet megállapításai tehát ezen kikötés vonatkozásában is, mint ahogyan a kivonat 11-16. és 18. soraiban megjelölt kikötések tekintetében is a már az első fokú eljárásban is előadott indokai alapján jogszerűek voltak. Ez utóbbi kikötések tekintetében tehát a tételes meghatározás, a szimmetria, az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, valamint az átláthatóság elvének sérelmét szintén megvalósultnak látta.

Változatlanul kérte a felperesi bizonyítási indítványok, mint sürgősnek mellőzését.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.

A Magyarország Alaptörvényének 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.

2014. július 26-ától hatályos az, a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (Törvény), amely a Kúriának a 2/2014. Polgári jogegységi határozatában a Ptk-ban foglalt tisztességtelenség fogalmára vonatkozó jogértelmezését, az ott írt elveket törvényi szintre emelve a társadalom széles rétegének, a deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingjogviszonyokban eladósodott adósok helyzetének hatékony rendezését tűzte ki

16.Gf.40.572/2014/5.

célul az Alkotmánybíróság 8/2014.(III.20.) AB határozatában megfogalmazott követelményeket is figyelembe véve. A Törvény nevesített célja a fogyasztók széles tömegei számára elkerülhetővé tenni a bírósági szervezetrendszer is túlterhelő időigényes és költséges perindításokat, lehetőséget biztosítani a pénzügyi intézmények számára az önkéntes jogkövetésre, az általuk alkalmazott általános szerződési feltételekből a maguk által is tisztességtelennek tartott kikötések kiiktatásával, meghatározott eljárási rend kiépítésével lehetővé tenni az adósok számára a velük kötött szerződésekben alkalmazott kikötések tisztességtelenségének a megállapítását és az ezen alapuló elszámolások minél gyorsabb lebonyolítását.

Ennek érdekében választotta a jogalkotó egyebek mellett azt a jogtechnikai megoldást, hogy a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. §-ából is ismert megoldáshoz hasonlóan, mely szerint ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen az ott (2. § a)-j) pontjaiban) megjelölt szerződési feltételeket, a pénzügyi intézmények által a fogyasztóval kötött hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződésekben alkalmazott, az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget biztosító rendelkezések tisztességtelensége mellett, a pénzügyi intézmények részére megdönthető vélelmet állított fel. A vélelem megdöntésére irányuló eljárás szabályait pedig a Törvény céljával összhangban – az eljárás rövid, gyors határidőkhöz kötése – határozta meg. A Törvény az indokolásában egyértelműen utal az európai jog előírásainak, így mindenképp a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (Irányelv) rendelkezéseinek, e körben az Irányelv értelmezésére jogosult Európai Bíróság gyakorlatának a figyelembe vételére.

A jelen pernek a tárgyát – a Törvény hatálybalépésének 2014. július 26. napján hatályos, s így a jelen eljárásra alkalmazandó szabályai (1. § (1) bekezdése, 4. § (1) bekezdése, a 8. § (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése) helyes értelmezése szerint – azok a felperes és a fogyasztó között 2004. május 1. napja és 2014. július 26. napja között létrejött deviza alapú hitel-, kölcsönszerződés, lízingszerződés részévé vált általános szerződési feltételek, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek képezik, amelyek a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti, a felperes részére egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötéseket is tartalmazzák, s amely kikötések tisztességtelenségének megállapítását a felperes a keresetében kérte.

A Fővárosi Ítéltábla mindezeket azon okból tartotta szükségesnek előrebocsátani, hogy mind a felperes által előterjesztett egyes kérelmek, mind pedig a kereseti kérelem elbírálása során nem volt figyelmen kívül hagyható a Törvény fentiekben megfogalmazott célja. A kereset elbírálására ennek tükrében, s lényegében a Törvény

16.Gf.40.572/2014/5.

jelen eljárásra irányadó tételes szabályai alapján került sor, figyelemmel a Törvény 11. § (1) bekezdésében írt azon rendelkezésére, mely szerint a bíróság az eljárásban kizárólag azt vizsgálja, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e.

Az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírálata, a Fővárosi Ítéltábla e körben hozott döntésének indokolása során azonban a 2/2014. PJE határozat 2. pontja és a Törvény egyes rendelkezéseinek felperes által kétségbevonat alkalmazhatóságára, alkalmazandóságára is figyelemmel nem mellőzhető a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott vélelem felállításához vezető út (jogalkotás, joggyakorlat) rövid bemutatása.

Az Európai Unióban a fogyasztóvédelem hosszú távú hagyományokra tekint vissza. A Tanács már az 1993. április 5-i, tagállamokra irányadó, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvvel biztosítani, közelíteni kívánta a tagállamok jogharmonizációját az Irányelv által szabályozott területen. Az Irányelv az elfogadása indokául a preambulumban egyebek mellett rögzíti, hogy a fogyasztók hatékonyabb védelme a tisztességtelen feltételekre vonatkozó egységes jogszabályok elfogadásával érhető el (10. bekezdés), a tagállamoknak gondoskodni kell arról, hogy a szerződések ne tartalmazhassanak tisztességtelen feltételeket (14. bekezdés), szükséges, hogy általános jelleggel rögzítsék azokat az ismérveket, amelyek alapján megítélik, hogy tisztességtelen-e a szerződési feltételek (15. bekezdés), a csatolt mellékletben felsorolt feltételek csak jelzés értékűnek tekinthetők és az Irányelv minimális jellege miatt ezeknek a feltételeknek a körét a tagállamok bővíthetik vagy szűkíthetik saját nemzeti jogalkotásukban (17. bekezdés), a szerződéseket egyszerű, érthető nyelven kell megfogalmazni (20. bekezdés). A preambulumban megfogalmazott egyes célok, indokok tételes szabályként is visszaköszönnek.

Az 1. cikk (2) bekezdése szerint, azok a feltételek, amelyek kötelező érvényű törvényi vagy rendeleti rendelkezéseket, valamint olyan nemzetközi egyezmények alapelveit vagy rendelkezéseit tükrözik, amely egyezményeknek a tagállamok vagy a Közösség aláírói, nem tartoznak az ebben az irányelvben előírt rendelkezések hatálya alá.

A 3. cikk (1) bekezdése szerint egyedileg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára.

Az 5. cikk kimondja, hogy olyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel, vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a

16.Gf.40.572/2014/5.

feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó.

A 6. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamok előírják, hogy a fogyasztókkal kötött szerződésekben az eladó vagy szolgáltató által alkalmazott tisztességtelen feltételek a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, és ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket.

A 7. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamok a fogyasztók és a szakmai versenytársak érdekében gondoskodnak arról, hogy megfelelő és hatékony eszközök álljanak rendelkezésre ahhoz, hogy megszüntessék az eladók vagy szolgáltatók fogyasztókkal kötött szerződéseiben a tisztességtelen feltételek alkalmazását.

A 8. cikk szerint a tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.

Az Irányelv értelmezésére jogosult Európai Unió Bírósága (továbbiakban Bíróság) a C-472/11. számú ítéletében kimondta, hogy az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdése azt követeli meg a tagállamoktól, hogy az ilyen feltételek „a saját nemzeti jogszabályok rendelkezései szerint” ne jelentsenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve, a jogalanyok uniós jogból származó jogainak a védelmét biztosító bírósági eljárási szabályok a tagállamok eljárási autonómiájának elve alapján azok belső jogrendjébe tartoznak, a C-92/11. számú ítéletében pedig kifejtette, hogy azon értelmezés, amelyet az Európai Unióról Szóló szerződés és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) 267. cikke alapján ráruházott hatáskör alapján valamely közösségi jogszabályra vonatkozóan kifejt, megmagyarázza és pontosítja e szabály jelentését és terjedelmét, ahogyan azt a hatálybalépésének időpontjától értelmezni és alkalmazni kell, illetőleg értelmezni és alkalmazni kellett.

Magyarországon a jogalkotó még az Európai Unióhoz csatlakozást jóval megelőzően, a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi CXLIX. törvénnyel kívánt eleget tenni a csatlakozása esetére a fogyasztóvédelem területén ráháruló tagállami jogharmonizációs kötelezettségének, mely törvénnyel a 2014. március 14-ig hatályban volt, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezései közé beiktatta a 209/B. §-t, melynek (1) bekezdése szerint tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a gazdálkodó szervezet és a fogyasztó közötti szerződés kikötése, ha a jóhiszeműség követelményének megsértésével a feleknek a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul az egyik fél hátrányára állapítja meg.

16.Gf.40.572/2014/5.

Az 1997. évi CXLIX. törvényhez fűzött indokolás egyértelműen rögzíti, az Irányelvvel összhangban az általános szerződési feltétel tisztességtelen jellege megítélésének alapja kettős: a felek jóhiszeműségét és ezzel összefüggésben a szerződésből eredő jogosultságok és kötelezettségek egyensúlyát kell vizsgálni. A törvény – az Irányelvnek megfelelően – generálklauzulával szabályoz, általános értékelési szempontokat ad annak érdekében, hogy az adott esetben eldönthető legyen a tisztességtelenség, illetve az érvénytelenség kérdése.

A Ptk. 209/B. § (1) bekezdésében szabályozott rendelkezés a Ptk. 2006. évi III. törvénnyel történt módosítása folytán 2006. március 1-jétől egészen 2014. március 14-ig a Ptk. 209. § (1) bekezdésében jelenik meg akként, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:102. §-a 2014. március 15-től az általános szerződési feltételek tekintetében a Ptk. 209. § (1) bekezdésében írtakkal lényegében azonos rendelkezést tartalmaz.

A Ptk. 2009. évi XXXI. törvénnyel 2009. május 22-től beiktatott (4) bekezdése pedig kimondta, az általános szerződési feltétel és a fogyasztó szerződésében egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető. (Ezen módosítás az Irányelv 5. cikke első mondatának hazai jogba beépítési kötelezettségének teljesítését jelentette.)

Az 1997. évi CXLIX. törvény, a 2006. évi III. törvény, a 2009. évi XXXI. törvény tehát mind az Irányelv céljainak megvalósítása érdekében módosította a Ptk-t, a magyar bíróságok által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárások érintették az Irányelv és a Ptk. módosításait.

A Ptk. 209/B. § (1) bekezdésének, a Ptk. 209. § (1) bekezdésének, illetőleg az új Ptk. 6:102. § (1) bekezdésének rendelkezése annak tartalma szerint azonban, amint arra a fenti törvényi indokolás is utalt, egy generálklauzula, mely tisztességtelenség, mint érvénytelenségi ok megítélése tekintetében csupán egy általános fogalom meghatározást ad. Ennek lényege pedig az, hogy az általános szerződési feltételek, illetve a fogyasztói szerződés egyedileg meg nem tárgyalt kikötése esetén a felek közti egyensúly – a szerződésből fakadó jogaik és kötelezettségeik tekintetében – már a szerződés megkötésekor sem állt fenn, mivel a fogyasztóval szerződő fél által előre, egyoldalúan meghatározott feltételek indokolatlan és egyoldalú előnyt biztosítottak a számára, illetve a fogyasztó terhére indokolatlan és egyoldalú hátrányt idéztek elő. A fogyasztóval szerződő fél által alkalmazott kikötések eredményeként

16.Gf.40.572/2014/5.

már a szerződés megkötésekor, a szerződés eredeti tartalma alapján bekövetkezett a szerződésből eredő jogok, kötelezettségek egyensúlyának a jóhiszeműség és a tisztesség követelményébe ütköző eltolódása.

A bírói gyakorlat szerint a szerződés semmissége akkor állapítható meg, ha az annak alapjául szolgáló ok már a szerződés megkötésekor fennállt, bekövetkezett, ezen esetben pedig az érvénytelenség jogkövetkezménye az, hogy semmis kikötésre a szerződés megkötésétől kezdődően jogot nem lehet alapítani. Ez a fogyasztói szerződés 2004. május 1-je után, de 2006. március 1-je előtt történt megkötésekor annak részévé vált tisztességtelen általános szerződési feltétel, illetőleg egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel esetén is azt jelenti, figyelemmel a 3/2011. PK vélemény 2. pontjára is, hogy ezen feltétel semmisnek minősül, ugyanis kizárólag ezen irányelv konform értelmezés válthatja ki azt a joghatást, hogy a tisztességtelen feltétel ne jelenthessen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

A tisztességtelenség általános fogalmának tartalommal kitöltése azonban a Ptk. 209. § (2) bekezdése alapján részben a joggyakorlatra várt, részben pedig annak tartalmát a már hivatkozott 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet adta meg azzal, hogy a Ptk. 209. § (3) bekezdésében megjelölt külön jogszabályként meghatározott olyan feltételeket, amelyek tisztességtelenségnek minősülnek, illetőleg amelyeket az ellenkező bizonyításáig kell tisztességtelenségnek tekinteni.

Az egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségének mérlegeléssel történő bírói megítélése körében a joggyakorlat számára összefoglaló iránymutatást a Kúria a 2/2012.(XII.10.) PK véleményében munkálta ki. A véleményben rámutatott, hogy az abban foglaltak a vonatkozó jogszabályok hatályos rendelkezésein alapulnak, ugyanakkor azok irányadóak lehetnek olyan jogvitákra is, amelyekre a korábban hatályos jogszabályi rendelkezések alkalmazandóak. Az iránymutatás szerint a bíróság a szerződéskötés időpontjában hatályos Ptk. rendelkezései alapján az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét olyan okból is megállapíthatja, amelyet utóbb a külön törvény – adott esetben a kialakult joggyakorlat tapasztalatait felhasználva – kötelezően is szabályoz. A vélemény értelmében a Ptk. tisztességtelenséget megalapító törvényi feltételei az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződési feltételekre nézve is irányadó. A Kúria a Ptk. fogalom meghatározásából vezette le és határozta meg a 6. a)-g) pontokban azokat a szempontokat, amelyek mellett tisztességtelen az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés. Majd ezt a jogértelmezést – bejárva a Kásler-ügyben (C-26/13.) az Európai Unió Bírósága által meghozott döntést –, átvette 2/2014. PJE számú jogegységi határozata 2. pontjában, melyben foglalt jogértelmezést emelte a jogalkotó törvényi szintre a Törvény meghozatalával és hatálybalépítésével.

A Kúria tehát a 2/2012. PK vélemény és a 2/2014. PJE számú jogegységi határozat

16.Gf.40.572/2014/5.

megalkotása során nem tett mást, mint figyelembe véve az Európai Unió joggyakorlatát és a hazai jogalkalmazási tapasztalatokat lényegében kibontotta a Ptk. 209/B. §, illetőleg a 209. § (1) bekezdésében foglalt generálklauzulát, iránymutatóan összefoglalva azokat az elveket, amelyeknek a fogyasztói szerződés részévé váló, a fogyasztóval szerződő fél által a javára gyakorolható egyoldalú szerződésmódosítási jognak együttesen meg kell felelnie ahhoz, hogy az tisztességesnek, így érvényesnek, a fogyasztóra kötelezettséget jelentőnek minősüljön.

A kifejtettekből az is következik, hogy a tisztességtelenség fogalmi körébe, abból következően, hogy az uniós jognak, az Európai Unió Bíróságának e körben kifejtett értelmezésének Magyarország Európai Unióhoz történt 2004. május 1-jei csatlakozását követően a hazai joggyakorlatban is érvényesülnie szükséges, a tagállamok bíróságaitól megkövetelt a közösségi jogszabályoknak az Európai Bíróság vonatkozó joggyakorlata alapján történő értelmezése és alkalmazása (C-224/01. számú Gerhard Köbler ügyben hozott ítélet 31. és 56. pontja), és beletartoznak ebbe mindazok az elvek, amelyeket a Kúria a jogegységi határozatában is úgy fogalmazott meg, hogy figyelembe vette az Európai Unió Bíróságának az előzetes döntéshozatali eljárások során az Irányelv értelmezése kapcsán meghozott döntéseit. A Kúria 2/2014.PJE határozatának 2. pontja szerint az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve, tételes meghatározás elve, objektivitás elve, ténylegesség és arányosság elve, átláthatóság elve, felmondhatóság elve, szimmetria elve).

A jogegységi határozat jogértelmezésén alapuló Törvény pedig a 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjában a jogegységi határozatban megfogalmazott elvekkel teljesen azonos elvek tekintetében állít fel törvényi vélelmet, amikor kimondja, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés – az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével –, tekintettel arra, hogy az nem felel meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének (a) pont), a tételes meghatározás elvének (b) pont), az objektivitás elvének (c) pont), a ténylegesség és arányosság elvének (d) pont), az átláthatóság elvének (e) pont), a felmondhatóság elvének (f) pont) és a szimmetria elvének (g) pont).

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének való megfelelés követelménye már az Irányelv preambulumban, a 4. és 5. cikkében, valamint az Európai Unió Bíróságának több döntésében is megjelent, valamint nevesítetten a Ptk. 209. § idézett (4) bekezdésében.

Az átláthatóság követelménye szintén nem a Kúria által elsőként megfogalmazott

16.Gf.40.572/2014/5.

kritérium, hanem az az Európai Unió Bíróságának joggyakorlatában már megfogalmazódott elvárás. A C-472/10. számú ítélet (Banif Plus-ügy) szerint az Irányelv 3. cikkének értelmében vett „tiszteességtelen” jelleg értékelése során alapvető jelentőséggel rendelkezik a fogyasztó azon lehetősége, hogy egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa az általános szerződési feltétel eladó vagy szolgáltató általi módosítását a nyújtandó szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak vonatkozásában. A C-92/11. számú ítéletben (RWE-ügy) szintén leszögezte a Bíróság, hogy az egyoldalú kiigazítást lehetővé tevő szabványfeltételnek meg kell felelnie a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság irányelvben támasztott követelményeinek; alapvető jelentőséggel rendelkezik, hogy a szolgáltatáshoz kapcsolódó díjak megváltoztatásának indokát és módját átlátható jelleggel, úgy tünteti-e fel, hogy a fogyasztó egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján előre láthassa a díjak esetleges módosítását, amelyet nem egyenlít ki önmagában az, hogy a fogyasztókat a szerződés teljesítése során megfelelő időben előre tájékoztatják az ármódosításról, illetve a szerződés felmondásához való jogukról. Ezt támasztja alá továbbá, a Bíróság Kásler-ügyben hozott C-26/13. számú ítélete is, mely szerint az átláthatóságnak az Irányelv szerinti követelményét kiterjesztő módon kell érteni, az nem korlátozható kizárólag a szerződési feltételek alaki- és nyelvtani szempontból érthető jellegére, mivel a fogyasztó számára alapvető jelentőséggel rendelkezik, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerhesse a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Az adott kikötés tartalmához kapcsolódó mechanizmust, annak konkrét működését és a többi feltételben írt mechanizmussal való viszonyát a szerződésnek átlátható jelleggel kell feltüntetnie, hogy annak alapján módjában álljon a fogyasztónak egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint a Kúria a Bíróság által kifejtetteket a felperes érvelésével ellentétben helytállóan tekintette az egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződési feltételekre is irányadónak, így a kúriai jogértelmezés a Kúria hatáskörét meghaladó jogalkotásnak nem tekinthető.

A fentiekből pedig az is következik, amint arra a jogalkotó a Törvény indokolásában is rámutatott, hogy a Törvény nem mond ki új anyagi jogi szabályokat, nem állapít meg új jogelveket a fogyasztói hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződésekre vonatkozóan, csupán a Kúria jogértelmezését teszi mindenki számára kötelezővé. Éppen ez a jogalkotási technika teremti meg a Törvény alkalmazhatóságát, alkalmazandóságát a felperes egyoldalú szerződésmódosítási joga tisztességességének megítélése tekintetében a Törvényben írt elvek mentén. Ezért nem volt jogi jelentősége annak, hogy a Ptk-ban normaszinten, külön rendelkezésként (Ptk. 209. § (4) bekezdés) az általános szerződési feltétel világosságának, érthetőségének, átláthatóságának

16.Gf.40.572/2014/5.

követelménye 2009. május 22-e előtt nem jelent meg.

A 2/2012.(XII.10. PK.) vélemény azt is kimondta, hogy olyan feltétel tisztességtelensége, amelynek tartalmát jogszabály kimerítően (taxatív) határozza meg, bíróság által nem vizsgálható. Ha a kógens keretszabályt a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy a felek a diszpozitív jogszabályi rendelkezésektől eltérnek, ilyen feltétel tisztességtelensége vizsgálható (3. pont). A pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosítási jogosultsága nem a kölcsönügylet főszolgáltatását megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés, ezért a Ptk. 209. § (5) bekezdése nem zárja ki az ilyen kikötés tisztességtelenségének vizsgálatát. A Kúria a PK vélemény indokolásában a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szabályozása ismertetését követően azt is rögzítette, hogy az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötés érvénytelenségéről a Ptk. 209. §-a rendelkezik, a fogyasztóval kötött kölcsönszerződések tekintetében tehát az általános szerződési feltételek kikötéseinek tisztességtelen jellegét a Ptk. 209. §-a, és nem a Hpt. alapján kell megítélni. Önmagában abból, hogy a pénzügyi intézmény az általános szerződési feltételekben az egyoldalú szerződésmódosítás jogát a Hpt-ben írt követelményeknek megfelelő módon határozza meg, nem következik, hogy az ilyen módon körülírt okok – tartalmuk szerint – ne minősülhetnének a jóhiszeműség és tisztesség követelményét sértő, egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztóra hátrányos, tisztességtelen kikötésnek.

A Kúria annak ellenére foglalt állást ekként, hogy ekkor már a Hpt. 210. §-ának 2010. január 1-jétől hatályos (3) bekezdése úgy rendelkezett, hogy az egyoldalú módosítás jogát a hitelező akkor jogosult gyakorolni, ha a módosításra okot adó objektív körülmények tételes meghatározását a szerződés tartalmazza, valamint a hitelező árazási elveit írásban rögzítette. A Kúria kitért arra is, hogy ugyanakkor a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet kimerítően írja elő, hogy konkrétan melyek lehetnek az egyoldalú módosítás, a kamatemelés lehetséges indokai.

A felperes azonban tévesen hivatkozott arra, hogy a pénzügyi intézményeknek a fogyasztóval kötött, lakáscélú hitel- és kölcsönszerződése, pénzügyi lízingszerződése vonatkozásában a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010.(XII.15.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) megalkotása kizárná a Ptk. 209. § (6) bekezdése értelmében a tisztességtelenség vizsgálatát.

16.Gf.40.572/2014/5.

Amint arra a Fővárosi Ítéltábla fentebb rámutatott, a felperes számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító általános szerződési feltétel, illetőleg egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel tisztességesnek bizonyulásához valamennyi elvben megfogalmazott követelmény együttes teljesülése szükséges, mégpedig a szerződéskötés időpontjában. Ebből az is következik, hogy annak megítélésakor, hogy meghatározott kikötés tisztességesnek minősül-e, elvben valamennyi követelmény megvalósulásának vizsgálata szükséges. Tehát egy olyan jogszabály, amely kizárólag csak azt határozza meg, hogy a pénzügyi intézmény a lakáscélú hitel- és kölcsönszerződés vagy pénzügyi lízingszerződés kamatát az ügyfél számára mely feltételek bekövetkezése esetén módosíthatja kedvezőtlenül, és milyen maximális mértékben, s így az ok-lista meghatározásán túl, annak ellenére, hogy egy szerződési feltételnek az irányadó uniós és hazai joggyakorlat értelmében is számos további követelményt is teljesítenie szükséges a tisztességessé válásához, nem minősülhet a Ptk. 209. § (6) bekezdésének hatálya alá tartozó jogszabálynak, s így olyannak sem, amelyet a jogalkotó elégségesnek gondolhatott az egyensúly megteremtéséhez.

A Korm. rendelet és a Hpt. 210. §-ának rendelkezései tehát ugyan az egyoldalú szerződésmódosítási jog tekintetében a pénzügyi intézményekre nézve kötelezettségeket állapítanak meg, ezek teljesítésével azonban a pénzügyi intézmények még nem mentesülnek azon, a Ptk. 209. § (1) bekezdéséből levezethető követelmény alól, hogy biztosítsák a fogyasztók számára az átláthatóságot, számonkérhetőséget a tekintetben, hogy milyen feltételek teljesülése esetén, milyen mértékben kerülhet sor további terhek fogyasztóra történő áthárítására, mivel mindez a tisztességesség magától értetődő, közvetlenül a Ptk. rendelkezésén alapuló követelménye.

Éppen a Törvény támasztja alá azt, hogy a felperes által idézett szükséges átfogó értékelés a jogalkotási eljárás keretében a fogyasztói szerződések részévé váló általános szerződési feltételek tisztességességének kritériumai vonatkozásában még nem került elvégzésre, hiszen ha az megtörtént volna, s a hivatkozott jogszabályok valamennyi elv vonatkozásában mindenre kiterjedő szabályozást tartalmaztak volna, nem lett volna szükség a joggyakorlat számára az ismertetett jogértelmezésre és a Törvény meghozatalára sem.

Amennyiben pedig a jogalkotó mindennek ellenére mégis úgy értékelte volna, hogy a deviza alapú szerződések esetében sem alkalmazza a 2010. november 26-át követően közzétett általános szerződési feltételek vagy a korábbi általános szerződési feltételek 2010. november 26-át követően közzétett módosításai vonatkozásában a tisztességtelenség melletti törvényi vélelmet, azt nyilvánvalóan kifejezésre juttatta volna a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL törvényben. (Elszámolási törvény).

A jelen, a devizaalapú szerződésekben szereplő kikötések tisztességességét vizsgáló

16.Gf.40.572/2014/5.

perben, mely perben alkalmazandó rendelkezések a Kúria deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések tekintetében született 2/2014. PJE határozatán alapulnak, nincs jogi jelentősége annak, hogy a jogalkotó az időközben 2014. október 15-én hatályba lépett Elszámolási törvény 52. § (10) bekezdésével a Törvény 6. § (2) bekezdését a forint alapú és a deviza alapúnak nem minősülő deviza hitel- vagy kölcsönszerződések vonatkozásában miként módosítja.

A kifejtettek alapján a Fővárosi Ítéltábla úgy ítélte meg, hogy a Törvény jelen perre irányadó rendelkezései az irányadó közösségi joggal és joggyakorlattal összhangban biztosítják a közösségi jog érvényesülését, ezért a Törvény, illetőleg egyes rendelkezései figyelmen kívül hagyása fel sem merülhet.

A Fővárosi Ítéltábla megalapozatlannak találta a felperes Pp. 155/A. §-ára és a Pp. 155/B. §-ára alapított alkotmánybíróági eljárás, illetőleg az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti és ezzel összefüggésben az eljárás felfüggesztése iránti kérelmeit, valamint a Pp. 152. § (2) bekezdésére alapított kérelmét is.

A kereset érdemi elbírálása, így a Törvény rendelkezéseinek alkalmazása az Alkotmánybíróság és az Európai Unió Bírósága eljárását nem igényelte, e körben a Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.

A fent kifejtettekből is következően a Fővárosi Ítéltábla maga sem észlelte a Törvény felperes által nevesített rendelkezéseinek, valamint a 2/2014. PJE határozat 2. pontjának alaptörvényellenességét, valamint nemzetközi szerződésbe ütköző voltát a felperes által hivatkozott okokból, ezért maga is szükségtelennek tartotta az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-ában meghatározott egyedi normakontroll eljárás kezdeményezését. Figyelemmel arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelmet 2014. október 9-én meghozott 4-I. számú végzésével elutasította, a Pp. 155. § (3) bekezdése értelmében a per tárgyalása felfüggesztésének sem lehetett helye.

A Fővárosi Ítéltábla az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezése körében mindenekelőtt rámutat, hogy a Pp. 155. § (1) bekezdése értelmében az eljárás az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben (EK Szerződés) foglalt szabályok szerint kezdeményezhető. A Fővárosi Ítéltábla az 1/2009.(VI.24.) PK-KK közös véleményben írtak figyelembevételével pedig nem minősül, a felperes érvelésével szemben, az eljárás kezdeményezésére kötelezettnek, mivel jelen ügyben a

16.Gf.40.572/2014/5.

felülvizsgálat lehetősége nem kizárt, így a Kúria tekintendő annak a fórumnak, amelyet az EK Szerződés 234. § (3) bekezdése, illetve 68. cikk (1) bekezdése alapján az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének kötelezettsége terhel. A kezdeményezésre kötelezett bíróság is azonban önállóan mérlegelheti, hogy a jogvita eldöntése szempontjából szükséges-e előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeznie. Az EK Szerződés 234. cikke szerint a bíróság a szerződés értelmezésére, a közösség intézménye és az Európai Központi Bank aktusai érvényességének megállapítására, valamint értelmezésére, a Tanács által létrehozott testületek alapszabályainak értelmezésére rendelkezik hatáskörrel, ez utóbbi esetben akkor, ha azt az alapszabály előírja. Az idézett cikk tartalmazza továbbá azt is, hogy az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének az említett értelmezési, illetve érvényességi kérdések felmerülése mellett további feltétele, hogy a nemzeti bíróság az általa hozandó ítélethez a közösségi bíróság előzetes döntéshozatalát szükségesnek tartsa.

A Fővárosi Ítéltábla ugyan nem kötelezett az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére, azonban a fellebbezésben írtakat mérlegelve is arra a következtetésre jutott, hogy a fellebbezés elbírálása során nincs olyan közösségi jogszabály, ideértve az irányelvet is, amelynek az Európai Bíróság általi értelmezésének szükségessége felvetődött volna. E körben ugyancsak egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával. A Törvény szövegét céljával összefüggésben értelmezve azt kellett megállapítani, hogy annak 4. § (1) bekezdése olyan egyértelmű rendelkezéseket tartalmaz a per tárgyává tett kikötések tisztességtelenségének megítélésére nézve, amelyek a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az uniós joggal és joggyakorlattal is összhangban állóak, a vonatkozó uniós jognak az Európai Unió Bírósága általi korábbi értelmezését meghaladó további értelmezését nem tették szükségessé, az értelmezni kért közösségi normák tartalmának nem egyértelmű volta tekintetében a Fővárosi Ítéltáblának kétsége nem merült fel, az ügy elbírálása szempontjából a felperes által felhívott közösségi jogi kérdések megválaszolása nem volt szükséges.

Az Európai Unió Bírósága többek között a Pageme-ügyben (C-369/89.) is kifejtette, hogy „állandó joggyakorlata alapján egyedül a nemzeti bíróság feladata – aki meghozandó bírósági döntésekért a felelősséget viseli – hogy a jogvita sajátosságainak figyelembevételével mind az előzetes döntésnek az ítélete meghozatalához való szükségességét, mind a Bíróságnak megküldendő kérdés jogi jelentőségét megítélje.” A Fővárosi Ítéltábla 2014. október 9-én 4-I. sorszámú végzésével ezen kérelmet is elutasította, ezért a Pp. 155/A § (2) bekezdése alapján sem lehetett helye az eljárás felfüggesztésének.

Az Alkotmánybíróság előtt bírói kezdeményezésre folyamatban lévő egyedi normakontroll eljárás pedig nem esik a Pp. 152. § (1) és (2) bekezdésében

16.Gf.40.572/2014/5.

szabályozott, a per tárgyalásának felfüggesztése alapjául szolgáló eljárások körébe, s mivel a Pp. további rendelkezései sem biztosítják a per tárgyalásának felfüggeszthetőségét más ügyben kezdeményezett normakontroll eljárásban hozandó döntésre figyelemmel, a per tárgyalása a fellebbezésben hivatkozott III/01522/2014. számú utólagos normakontroll iránti eljárásra tekintettel sem volt felfüggeszthető.

Azt kellett tehát megállapítani, hogy nem álltak fenn olyan feltételek, amelyek a felperes által hivatkozott okokból a Törvény, illetőleg egyes rendelkezései alkalmazhatóságát kizárnák, s mivel a per tárgyalása felfüggesztésének feltételei sem álltak fenn, az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta érdemben a keresetet.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a Törvény jelen perre irányadó anyagi és eljárásjogi rendelkezéseit helytállóan értelmezte, azokat, valamint a Pp. szabályait helyesen alkalmazta, nem vétett olyan eljárási szabályt, amely az ítélet hatályon kívül helyezését eredményezhetné. Az ítéletből az érdemi döntést alátámasztó indokok kiolvashatók, az ítélet másodfokú felülbírálatra alkalmas, nem történt a Pp. 252. § (2) bekezdésében írt olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely az eljárás megismétlését tenné szükségessé.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság által kifejtett azon állásponttal is, miszerint a kereset érdemi vizsgálatára a Törvény 11. §-a alapján kellett sor kerülnie, s csakis az volt vizsgálható, hogy a per tárgyává tett kikötések megfeleltek-e a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek. Ez önmagában kellő indokul szolgál arra, hogy a jelen eljárás miért nem tette lehetővé a kikötések felperes által hivatkozott teszt első két szintje szerinti vizsgálatát. A felperes egyébiránt, a Fővárosi Ítéltábla által fent részletesen kifejtettek szerint, tévesen hivatkozik arra, hogy a kikötések kógens jogszabályt tükröző tartalmuk folytán ne lennének vizsgálhatók.

A Fővárosi Ítéltábla által kifejtettekből az is következett, de ez következik egyenesen a Törvény 11.§-ából és 4. § (1) bekezdéséből is, hogy a kereset elbírálásánál valójában nem volt jelentősége annak, hogy a felperes a per tárgyává tett szerződési kikötéseket mely időszakokban alkalmazta, mivel valamennyi feltételt a 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek mentén egységesen kellett elbírálni, így annak sem volt jelentősége, hogy a transzparencia elve miként és mikor került a Ptk-ba tételes szabályként beiktatásra.

Nincs jelentősége a szerződéses kikötések tisztességességének vizsgálata szempontjából a pénzügyi intézmény árképzési gyakorlatát rögzítő árazási elveknek sem, amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan rámutatott, mivel azok nem részei a

16.Gf.40.572/2014/5.

fogyasztóval kötött szerződéseknél, ellenőrzésükre és számonkérésükre a fogyasztó nem jogosult. Ugyanígy nem alapíthat jogot a fogyasztó a Magatartási Kódexben írtakra sem.

Az elsőfokú bíróság a bizonyításra vonatkozó eljárási szabályokat sem sértette meg, így a Pp. 3. § (4) bekezdésének és a Pp. 193. §-ának helyes alkalmazásával helyesen mellőzte a felperes által felajánlott – szakértők perbevezetésére, tanú meghallgatására – tett bizonyítási indítványokat, mint a jogvita elbírálása szempontjából szükségteleneket.

Az elsőfokú bíróság helyesen ítélte meg, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogkérdés eldöntése a rendelkezésre álló okirati bizonyítást követelte meg, a perben nem volt olyan, a per eldöntése szempontjából releváns, a Pp. 177. § (1) bekezdésében meghatározott jelentős tény vagy egyéb körülmény, amelynek megállapításához vagy megítéléséhez olyan különleges szakértelem lett volna szükséges, amely szakértő kirendelését tette volna szükségessé. Az alább kifejtettek szerint pedig tanúbizonyítás lefolytatása sem volt indokolt. Ezen okokból a bizonyítási eljárásnak nagy terjedelmű, illetőleg teljes megismétlése, kiegészítése nem merül fel, amely körülmény szintén indokolatlanná teszi az elsőfokú eljárás megismétlését.

Figyelemmel arra, hogy nincs az ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítására szolgáló ok, a Fővárosi Ítéltábla az ítéletet érdemben bírálta felül.

A felperes sérelmezte a Ptk. 209. § (2) bekezdésében írt körülmények vizsgálatának lehetővé tétele hiányát. A Ptk. 209. § (2) bekezdése nem vitásan előírja, hogy a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát. Ezen rendelkezés tehát a szerződéskötéskori körülmények vizsgálatát írja elő, mely értelemszerűen nem nyerhet alkalmazást a jelen perben, hiszen a pernek nem az egyes szerződések, hanem az azok részévé vált, a Törvény 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltételek vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek a tárgyai. E körben a Fővárosi Ítéltábla visszautal a Törvény céljával összefüggésben kifejtettekre.

A Fővárosi Ítéltábla fentebb már rámutatott, hogy a per tárgyát a felperes és a

16.Gf.40.572/2014/5.

fogyasztó között 2004. május 1. napja és 2014. július 26. napja között létrejött deviza alapú hitel-, kölcsönszerződés, lízingszerződés részévé vált általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek (kikötések) képezik. A felperesnek a Törvény 7. § (5) bekezdése értelmében azon szerződéses feltételeket, melyek érvényességének megállapítását kéri, a keresetlevél mellékletét képező kivonatban kellett feltüntetnie a kereseti kérelmét megalapozó tények és bizonyítékok megjelölésével. A felperes ezen kötelezettségének eleget tett, ugyanakkor arra is hivatkozott, hogy ezen kikötések forint és deviza szerződésekben is alkalmazásra kerültek. Amennyiben a kivonatban megjelölt, összesen 22 pontban felsorolt, a szerződés egyoldalú módosítására felperesnek jogot biztosító kikötések bizonyosan képezték deviza alapú szerződések részét, akkor azok a Törvény 1. § (1) bekezdése hatálya alá tartoznak, s mint ilyenek a bíróság által vizsgálандók. A felperes a másodfokú eljárásban kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy az eljárás tárgyává tett általános szerződési feltételek és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek deviza alapú, deviza, valamint forint ügyletre is alkalmazást nyertek. Ezen nyilatkozatból megállapíthatóan tehát deviza alapú szerződésekben bizonyosan szerepeltek.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint ezért, mivel jelen perben történik meg elsőként a kikötések tisztességesség szempontjából vizsgálata, jelen perben nincs jogi jelentősége annak, hogy a felperes a per tárgyává tett kikötéseket nem deviza alapú elszámolást alkalmazó más szerződések részévé is tette. Ennek jogkövetkezménye levonására a forint és a deviza elszámolású szerződések kapcsán induló perekben, ha egyáltalán lesznek ilyenek, kerülhet sor.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal a tekintetben is, hogy a 11-16. és a 18. sorszámú kikötések III. alpontja nem minősül a Törvény 4. § (1) bekezdése hatálya alá tartozó egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító feltételnek, ezért a kereset elutasításának kereshetőségi jog hiányában volt helye. Ugyanezen okból úgyszintén nem tartozott a Törvény 1. § (1) bekezdésének hatálya alá a 17. sorszámú kikötés 4. alpontja, mivel az a felperes érvelésével szemben közös akarattal történő szerződésmódosítási jogot ugyan nem tartalmazott, de egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses rendelkezést sem, így az a 4. § (1) bekezdésében írt elvek mentén szintén nem volt vizsgálható, ezért a 17. számú kikötés 4. pontja tekintetében a kereset elutasításának szintén kereshetőségi jog hiányában volt helye.

A per tárgyává tett kikötések azonban ezt meghaladóan olyan feltételek voltak, amelyek tisztességességének vizsgálatát az elsőfokú bíróságnak le kellett folytatnia.

16.Gf.40.572/2014/5.

Mindebből az is következik, hogy a Fővárosi Ítéltábla abban a körben, hogy a referencia-kamatláb változásától függő kikötések is a Törvény hatálya alá tartoznak-e, az elsőfokú bírósággal egyező álláspontra helyezkedett.

A Kúria már a 2/2012.(XII.10.) PK véleményében foglalkozott a fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő kamatkikötések eltérő tartalmú voltával. Kitért arra, hogy a felek a változó kamatozású kölcsönszerződések esetében alkalmazhatják azt a megoldást, hogy a kamatszintet egy meghatározott, változó viszonyítási alaphoz, referencia-kamatlábhoz (pl. BUBOR, EURIBOR, állampapír átlaghozama, jegybanki alapkamat) kötik. A megállapodás alapján a kamatszint – a szerződésben rögzített algoritmus, képlet alkalmazásával – automatikusan követi a viszonyítási referenciakamat változását. A kamatszint módosulása a meghatározott referenciakamat változásával együtt, automatikusan megy végbe, vagyis ebben az esetben a pénzügyi részéről nem az egyoldalú jogosultság gyakorlása eredményeként változik a kamat. Rámutatott, hogy a pénzügyi intézménynek nincs mérlegelési lehetősége, a kamatmódosítás nem egyoldalú akaratnyilatkozat eredményeként, hanem a szerződés előre rögzített tartalma szerint következik be, az ilyen típusú változó kamatozású kölcsönszerződések esetében valójában nem következik be szerződésmódosítás, mivel a kamatszint változás az eredeti, szerződéskötéskori tartalomnak megfelelően a szerződés tartalmának módosulása nélkül következik be (értékmegtartó klauzula).

A per tárgyává tett azon kikötések azonban, amelyek a referencia-kamatláb változásának függvényében kívánták módosítani a lízingdíjak hátralévő összegét (1-6., 8., 19-22. sorszámú kikötések a) alpontjai, 7., 9. 10. sorszámú kikötések a) alpontjai, 17. sorszámú kikötés a) alpontja) nem felelnek meg a PK véleményben fent írtaknak, ugyanis a kikötések megszövegezésének egyértelmű tartalmából következően, nem a szerződés előre rögzített tartalma szerint következik be lízingdíj módosítás, hanem annak módosítására a felperes rendelkezik jogosultsággal meghatározott időközönként. Egyébiránt az első fokú eljárásában a felperes is úgy nyilatkozott, hogy amikor tartós növekedés van, akkor szokott úgy határozni, hogy az automatikus referenciakamat változását a lízingdíjban érvényesíti. Az tehát az érintett általános szerződési feltételek szövege és felperes előadása szerint is felperes mérlegelésén múlik, hogy a referencia-kamatláb változását a lízingdíjban érvényesíti-e, ráadásul az ügyleti kamatban a referencia-kamatláb túl más elem – a marzs – is megjelenik, ami számos egyéb tényező együttese. (5.G.43.386/2014/6. számú jegyzőkönyv 10. oldal, felperesi előadás) A másodfokú bíróságnak jelen per kapcsán egyébként sem azt kellett vizsgálnia, hogy a referencia-kamatláb változásával összefüggésben a felperes ténylegesen milyen gyakorlatot folytatott, hanem azt, hogy az általa alkalmazott általános szerződési feltétel szövegében mit jelenített meg, milyen eljárásra adott az felhatalmazást. A kikötések akkor nem esnének az egyoldalú szerződésmódosítási jog körébe, ha azok ténylegesen értékmegtartó klauzulát tartalmaznának, a lízingdíj módosulása minden további döntés, intézkedés nélkül automatikusan követné a

16.Gf.40.572/2014/5.

viszonyítási referenciakamat változását.

Tekintve, hogy az említett kikötések Törvény hatálya alá tartozása a kikötések megszővegezéséből eredően egyértelműen megítélhető volt, és ennek alapján is volt szükséges megítélni, az elsőfokú bíróság ezért helytállóan mellőzte a tanúbizonyítási indítványt.

Megállapítható a hivatkozott általános szerződési feltételek szövegéből az is, hogy a referencia-kamatláb változásával kapcsolatos lízingdíj módosításokon túl bármikor jogosult volt a felperes a lízingdíjak megváltoztatására számos egyéb okból is (például a finanszírozási költségek megváltozása tőke- és pénzpiaci kamatlábak emelkedése, refinanszírozási feltételek megváltozása stb.). E módosítási lehetőségek és okok közül akár több is, az egyes szerződések tekintetében olykor nyilvánvalóan együttesen jelentkezhettek. A szerződésmódosítás vonatkozásában ezért az általános szerződési feltételek szövegéből következően szerepet játszhat az ott felsorolt esetkörök valamelyike, de a módosításra okot adhat az általános szerződési feltételben írt számos tényező együttese is. Ennek ismeretében a referencia-kamatlábra vonatkozó kikötés, és a többi, az általános szerződési feltételben írt lízingdíj változtatására okot adó körülmény együttesen értékelendő, azokat nem lehet egymástól elszakítva külön-külön vizsgálni. Mindez viszont kizárja az előre látható, automatikus alkalmazás maradéktalan érvényesülését, illetve a folyamat fogyasztó általi áttekinthetőségét, viszont alátámasztja azt a megállapítást, hogy az általános szerződési feltétel referencia-kamatlábbal kapcsolatos része is együttesen értelmezendő a fenti általános szerződési feltételek b) pontjában meghatározottakkal.

A Fővárosi Ítéltábla úgyszintén az elsőfokú bíróság álláspontját osztotta a tekintetben is, hogy a kikötésekben (1-6., 8., 19-22. sorszámú kikötések c) alpontjai, 17. sorszámú kikötés c) alpontja) fix havidíjas konstrukcióként jelölt feltétel valójában a felperes részére ugyancsak egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosított a lízingdíj összege, illetőleg a futamidő hosszának vonatkozásában, melyet kifejezetten alátámaszt a kikötés azon rendelkezése is, mely szerint rendkívüli árfolyamesemény, kamatváltozás, illetve a b) pontban foglaltak bekövetkezése esetén a felperes jogosult volt a még meg nem fizetett havi lízingdíjakat egyoldalúan megváltoztatni.

A Kúria is úgy foglalt állást a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 7. pontjában, hogy fix kamatozású kölcsönszerződés esetén a bank egyáltalán nem jogosult egyoldalúan a kamat mértékét módosítani. Ebben az esetben ugyanis a pénzintézet a tartós futamidő alatti, a körülmények megváltozásából eredő minden kockázatot előzetesen kalkulálja. Ezen perbeli kikötések tehát szintén a Törvény hatálya alá tartozóak.

Mindezek folytán az elsőfokú bíróság a kikötéseket, azok valamennyi rendelkezése vonatkozásában, a fenti két kivétellel, helytállóan vizsgálta érdemben.

16.Gf.40.572/2014/5.

A Törvény 11. § (1) bekezdése szerint a bíróság az eljárásában kizárólag azt vizsgálja, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés a 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e. A (2) bekezdés kimondja, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés nem felel meg a 4. § (1) bekezdése szerinti bármelyik feltételnek, és ezért a szerződéses kikötés tisztességtelen, a keresetet elutasítja. A (3) bekezdés pedig úgy rendelkezik, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a pénzügyi intézmény által tisztességesnek tartott szerződéses kikötés megfelel a 4. § (1) bekezdés szerinti valamennyi feltételnek, megállapítja, hogy a szerződéses kikötés tisztességes és ezért érvényes.

Ezen rendelkezésekből az következik, hogy a Törvény 4. § (1) bekezdése konjunktív feltételeket ír elő az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötés tisztességességére, amelyek közül akár egynek a hiánya is a kereset elutasításához vezet. Ezért, amennyiben megállapítható a Törvény 4. § (1) bekezdésében előírt követelmények egyikének a sérelme a per tárgyává tett kikötések tekintetében, akkor az szükségtelenné teszi a további követelményeknek, elveknek való megfeleléségek vizsgálatát. A megfogalmazott követelmények közül pedig elsőként a 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjai szerint a kikötések átláthatóságának, egyértelmű és érthető megfogalmazásának a vizsgálata célszerű ezen elvek alapvető és kiemelkedő jelentőségére, illetőleg az egymással és a további feltételekkel való összefüggésére figyelemmel.

A 4. § (1) bekezdése szerint az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés – az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével – tekintettel arra, hogy az nem felel meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének: annak tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető (a) pont), az átláthatóság elvének: a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására (e) pont).

Az a) pont tekintetében a törvényhez fűzött indokolás szerint önmagában is tisztességtelen a szerződési feltétel, ha az egyértelmű, világos és érthető szerkesztés és megszüvegezés hiánya miatt a fogyasztónak nem volt tényleges lehetősége a kikötés alapos megismerésére a szerződés megkötése előtt. A fogyasztót a szerződéskötés során tehát olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének

16.Gf.40.572/2014/5.

indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Az e) pont szerinti átláthatóság elvének követelményét pedig a jogalkotó abban határozta meg, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja és fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint a rá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének be nem tartásával került sor.

Ezen megfogalmazások a Kúria 2/2014. PJE számú jogegységi határozatának 2. pontja azon megállapítását tükrözik vissza, melyek szerint a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK véleménynek megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére, egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra, a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor. A Kúria a jogegységi határozat ezen ponthoz fűzött indokolásában pedig az Európai Unió Bíróságának Kásler ügyben (C-26/13.) meghozott ítélete 70-55. pontjában írtak figyelembevételével rámutatott arra is, hogy a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ún. ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét, mely azt jelenti, hogy a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell határoznia a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását. Matematikai képlet alkalmazása – már ha ilyen egyáltalán megalkotható – megfelelő magyarázat nélkül épp úgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés tehát akkor felel meg a világos, az érthető megfogalmazás és az átláthatóság, az Európai Unió Bírósága ítélete által is értelmezett elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig – a már bekövetkezett körülményváltozás(ok) konkrét mértékének ismeretében ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét.

A Fővárosi Ítéltábla ezen, a Törvény 4. § (1) bekezdésének a) és e) pontjában megjelenő követelményekre figyelemmel úgy ítélte meg, hogy azokat a per tárgyává tett és vizsgált 1-22. sorszámú kikötések egyik a)-b)-c) alpontjában, illetőleg I-II.

16.Gf.40.572/2014/5.

számmal jelölt alpontjában szereplő feltétel sem elégíti ki, azok ugyanis a lízingdíj emelését, illetőleg a lízingdíj ügyleti kamatrészének emelését lehetővé tevő olyan szerződési kikötések (általános szerződési feltétel, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel), melyek a fent kifejtettek értelmében nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás és az átláthatóság elvének sem. Nem tartalmazzák ugyanis a lízingbevevő fogyasztó többlet-kötelezettségei változásának a mechanizmusát, azt hogy a felsorolt okok milyen módon hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségének terheesebbé válására, és a kikötésekből az sem olvasható ki, hogy az ok-listában megjelölt körülmények milyen mértékű változása milyen mértékű emelést (esetlegesen csökkenést) tesz lehetővé. Mindezek hiánya pedig a fogyasztó számára ellenőrizhetetlenné teszi a szerződésmódosítás bekövetkeztekor a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát és mértékét.

A felperes által alkalmazott kikötések tehát megfelelő és szükséges korlátok nélkül biztosítottak a felperesnek egyoldalú szerződésmódosítási jogot, így azok átláthatatlanok, ellenőrizhetetlenek, számonkérésre alkalmatlanok.

Tévesen hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra, hogy elegendő, ha a kikötésekből az megállapítható, hogy jogában áll a kamat mértékét megváltoztatni, emelni, illetve csökkenteni.

A Fővárosi Ítéltábla egyébiránt egyetértett azon elsőfokú bíróság által kifejtett állásponttal is, hogy az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének az általa kiemelt kifejezések sem feleltek meg, így tévesen érvelt azzal is a felperes, hogy azok a magyar nyelvet ismerő személyek számára tökéletesen érthetőek. Az a) alpontok vonatkozásában továbbá a Fővárosi Ítéltábla utal arra is, hogy az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelménynek megfelelése hiányát támasztja alá az is, hogy a referencia-kamatláb változásától függően szabályozott egyoldalú szerződésmódosítási jogosultság megjelenése szerkezetileg is áttekinthetetlen, annak szabályai ugyanis több helyen, áttekinthetetlenül jelennek meg. Így például az 1. sorszámú kikötés (felperes lakás ingatlan zárt végű pénzügyi lízing általános szerződési feltételei 19. pontja) szerint a felülvizsgálati periódust, azt, hogy a lízingbeadó felperes milyen időszakonként vizsgálja felül a referencia-kamatláb értékét, a lízingszerződés tartalmazza, és ugyancsak a lízingszerződésben rögzített az a küszöbérték is, amelyet ha a felülvizsgálati érték meghalad, akkor a lízingbeadó a tényleges és teljes változásnak megfelelően módosíthatja a hátralévő lízingdíjat. A kikötés ugyanakkor továbbutal a 13. pontra is, azzal, hogy a lízingbeadó a 13. pont szerinti referencia-kamatláb változásának függvényében jogosult módosítani a hátralévő lízingdíjak összegét. Ezen pont szerint viszont a lízingszerződés elválaszthatatlan mellékletét képező végleges Fizetési Ütemezés tartalmazza egyebek mellett a referencia-kamatláb az adásvételi szerződés szerinti vételár

16.Gf.40.572/2014/5.

megfizetésének napján a ..... által az adott szerződés devizanemére jegyzett értékét. A referencia-kamatláb százalékos mértékét pedig a lízingbeadó felperes a Kamattájékoztatóban teszi közzé, mely Kamattájékoztató azonban az ÁSZF-nek képezi az elválaszthatatlan mellékletét. Az ilyen szabályozás az egyértelmű, világos és érthető szerkesztés hiányát jelenti, mivel bonyolult és nem áttekinthető a szerkezeti kialakítása.

A referencia-kamatláb változásától függővé tett kikötések továbbá azon okból sem felelnek meg a fenti követelményeknek (elveknek) mivel azokból a fogyasztó nem ismerheti meg, nem láthatja előre és így a lízingdíjak megváltoztatását követően nem is ellenőrizheti, hogy a referencia-kamatláb milyen mértékű emelkedése eredményezi (eredményezte) a felperes által említett, az ún. negatív hatások rá áttérhelését, mekkora az a felperes által hivatkozott tartós növekedés, amikor a felperes már a referencia kamat változásának lízingdíjban érvényesítéséről határoz. Ennek hiányában a kikötések nem teszik lehetővé, hogy a fogyasztó lássa a szerződéses terheinek lehetséges alakulását.

A felperes megalapozatlanul érvelt azzal is, hogy a fogyasztót a számára érthetetlen kifejezések, szakszavak tekintetében kérdezési kötelezettség terhelte. Ezen hivatkozásnak ugyanis jelen perben, annak tárgyára figyelemmel nincs relevanciája. A fogyasztó szerződéskötést megelőző, valamint szerződéskötéskori magatartása jelen perben nem értékelhető, esetlegesen nem körültekintő eljárásának jogkövetkezménye nem vonható le.

Amint arra a Fővárosi Ítéltábla rámutatott, szükségtelen volt nyelvész szakértő kirendelése, amennyiben azonban a felperes ezt mellőzhetőnek tartotta, úgy nem lett volna elzárva attól, hogy a keresetlevélhez szakértői véleményt csatoljon, tekintve, hogy erre a Törvény 10. § (3) bekezdése lehetőséget biztosított. Ez irányadó a közgazdasági szakértő kirendelésére tett indítványra is. E körben a Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy egyrészt a Törvény már megfogalmazta az átláthatóság követelményét, így az nem tehető szakértői bizonyítás tárgyává, hogy a „Törvény által megkövetelt értelmezésű átláthatóság követelményének való megfelelés lehetséges-e”, másrészt annak megállapítása, hogy az adott kikötés „megfelelt-e az átláthatóság követelményének”, nem szakkérdés.

Tévedett a felperes abban is, hogy a részleges érvénytelenség megállapításának a feltételei fennállnak, a tisztességtelennek minősülő kikötések elhagyásával a feltételek tisztességesse tehetőek lennének.

16.Gf.40.572/2014/5.

A Törvény rendelkezései ugyanis egységes egészként kezelik az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó kikötéseket, továbbá azok nem a pénzügyi intézmény és a fogyasztó közötti szerződések vizsgálatára vonatkoznak, hanem a jelen perben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételek, illetőleg egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek Törvény 4.§ (1) bekezdésében felállított követelményrendszernek való megfelelésértékelésére. A perbeli kikötések a fogyasztó számára is egységes rendelkezésként jelentek (jelennek) meg, az oklista minden pontjának együttes hatásaként jelentkezett (jelentkezik) a lízingdíjemelést, amint arra a referencia-kamatláb kérdése kapcsán már korábban is utalt a másodfokú bíróság.

A felperes által hivatkozott Emlékeztető is azonban csak arra az esetre és csakis az oklistában szereplő több rendelkezéssel összefüggésben hivatkozott a tételesen felsorolt feltételek tisztességességének részbeni megállapíthatóságára, ha az ÁSZF rendelkezés világos, érthető és átlátható.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint ez utóbbi követelményeknél ugyanis fogalmilag kizárt a tisztességesség részbeni megállapíthatósága, mivel egy kikötés az adott feltételekkel vagy világos, érthető és átlátható, vagy nem. Amennyiben azért nem, mert azzá tételéhez valamely feltétel, körülmény, szóhasználat elhagyása szükséges, akkor az már azt jelenti, hogy nem felelt meg a Törvény 4. § (1) bekezdése a) és e) pontjában írtaknak.

A jelen perben az volt megállapítható, hogy a per tárgyává tett kikötések az egyértelműség (világosság), érthetőség és átláthatóság követelményét nem elégítették ki, nem feleltek meg a 4. § (1) bekezdés a) és e) pontja szerinti feltételnek, ezért azok tisztességtelenek, a felperes eredménytelenül kísérelte meg a Törvény 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt vélelem megdöntését.

Tekintettel arra, hogy ezen okból már nem volt szükséges vizsgálni, hogy a további feltételeknek (Törvény 4. § b), c), d), f) g) pontjai) a kikötések megfeleltek-e, ezért a Fővárosi Ítéltábla azok vizsgálatát, e körben az elsőfokú bíróság ítéletének felülbírálatát mellőzte.

Ezen okból nem volt jelentősége, hogy az elsőfokú bíróság a felmondhatóság elvének megfelelést miként értékelte, adta-e indokát a felperes által az előtörlesztés lehetőségére, mint szerződés megszüntetési okra előadottak figyelmen kívül hagyásának, s irreleváns volt az is, hogy a meghallgatni indítványozott tanú milyen nyilatkozatot tehetett volna a felperes árázasi gyakorlatára nézve, s ugyancsak szükségtelen volt a közgazdasági szakértő kirendelése az indítványozott kérdések körében, melyre ezen pertípus sajátos szabályaiból (Törvény 10. § (3) és (4)

16.Gf.40.572/2014/5.

bekezdése) következően hagyományos módon egyébként sem kerülhetett volna sor.

Mindezekre tekintettel azt kellett megállapítani, hogy az elsőfokú bíróság a Törvény 11. § (2) bekezdése alapján helytállóan utasította el a keresetet.

A kifejtettekre figyelemmel ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – részben a fenti eltérő indokolással – a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest az alperes 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése, valamint a 4/A. §-a alkalmazásával megállapított, a másodfokú eljárásban kifejtett jogi képviselői tevékenységgel – írásbeli ellenkérelem előterjesztése, tárgyaláson történt alperesi képviselet – arányos ügyvédi munkadíjból álló mérsékelt összegű másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2014. október 22.

Dr. Gál Judit s.k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s.k.
előadó bíró

Dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Oláhné Sárközi Veronika
bírósági ügyintéző